

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN  
SURAT.

Manuscripts Library

S.D.P.B.

Coll. No. 676

Title Sārtha - bodhini



CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN, SURAT

*Shastri Dinmanishankar Pustak-Bhandara*

No. : 676 Subject : Purāṇic lit.

Title : Gītārtha-bodhinī

Author : Yamane Scribe : —

Date of the work : — Date of the Ms. : —

Place of the work : — Place of the Ms. : —

Size : 9.3" by 6.3" Extent : 18 foll.

Language : Marathī Script : Devanāgarī

Remarks : —



॥ गी० ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ वामनकृत ॥ ॥ देणें असें अनंताचें कीं  
अनंतनमागवे ॥ पुसेल मार्गतत्वाचे कितीं अर्जुनबापुडा ॥ १ ॥ आठें कृपेचें भरतें  
श्रीकृष्णकरुणालया ॥ जें गुह्याहूनि ही गुह्यतें सांगेल अतः पर ॥ २ ॥ ज्ञानाचें फळ  
हें तों कीं आत्म्यांत चराचर ॥ देखे चराचरीं आत्मा ते व्हां तो सिध बोलिजे ॥ ३ ॥  
पावे जो या अनुभवायोग भ्रष्ट होय तो ॥ कण्वशाखा यजुर्वेदी बोलते स्पष्ट हे श्रु  
ति ॥ ४ ॥ ॥ अथ श्रुतिः ॥ यस्तु सर्वाणि भूतानि आत्मन्येवानुपश्यति ॥ आ  
त्मानं सर्वभूतेषु न ततो विजुगुप्स्यते ॥ ५ ॥ ॥ टीका ॥ अर्थ कीं सर्वभूतातें जो  
आत्म्यांत चिदेखतो ॥ आत्म्यांत सर्वभूतातें तो न व्हे निंदित्यावरी ॥ ६ ॥ अनुष्टुप्  
श्लोकरीती हे दिसते परि हे श्रुति ॥ अर्थ ही स्पष्ट कीं ऐसा होय ते व्हां न निंदतो ॥ ७ ॥  
योगाभ्यासीं भ्रष्ट होय ते व्हां तो निंद बोलिजे ॥ कीं पदाप्रति तो थोरा वेधतां चळला  
अहो ॥ ८ ॥ जो या अनुभवापावे तो कधीं भ्रष्ट होइना ॥ यालागी श्रुति बोलें कीं तो न  
व्हे निंदित्यावरी ॥ ९ ॥ षष्ठाध्यायांत हरि ही श्लोकामाजी तिसाविया ॥ बोलिला कीं  
असा योगी नेदी अंतर त्या समी ॥ १० ॥ ॥ श्लोक ॥ यो मां पश्यति सर्वत्र स

अ०

॥ १ ॥



र्वचमयिपश्यति॥ तस्याहंनप्रणश्यामिसचमेनप्रणश्यति॥११॥  
 ॥टीका॥ माते सर्वत्रजोपाहेपाहे सर्वमदंतरीं॥ मीत्याचा त्यास सोडीना तो माझा  
 सोडिना मला॥१२॥ षष्ठाध्यायश्लोकटीका समश्लोकी हियेरिती॥ तस्मात्सर्वो  
 त्मक ध्याने योग भ्रष्ट नव्हे कधी॥१३॥ तद्विधिप्रणिपातेन इत्यादिश्लोक दोनिहे॥  
 चतुर्थाध्याय तेथेही बोलिलेला जगद्गुरु॥१४॥ तद्विधिप्रणिपातेन या श्लोकीं ज्ञान  
 येरिती॥ गुरूपदेशही घेतूं म्हणो निहरि बोलिला॥१५॥ यापुढें दुसऱ्या श्लोकीं उत्त  
 मश्लोक बोलिला॥ कीं तूं अशेषही भूतें आपणा माजि देखसी॥१६॥ ते धवां मज सीं ऐ  
 क्य कीं अखंड असेरिती॥ भूतें मज मधें तूंही ज्ञान येरिति देखसी॥१७॥ तस्माद्गुरु  
 पदेशाचें फळ कीं आपणामधें॥ दिसती सर्वही भूतें तंतु माजी जसा पद॥१८॥ आतां  
 गुरुस्वये जाला पूर्वाध्याई जगद्गुरु॥ ब्रह्म अध्यात्म कर्मादि ब्रह्मत्वे उपदेशिलें॥१९॥  
 क्षरभाग हितें ठायीं ब्रह्मत्वे उपदेशिला॥ परंतु सात वा प्रभवर्णितां ग्रंथ वाढला॥२०॥  
 क्षरभाग कसा ब्रह्म हें कळे स्पष्ट जे धवां॥ सर्व भूतें आत्मयांत आत्मा भूतीं दिसे तडीं॥  
 ॥२१॥ दोरामध्ये सर्प जें सा ब्रह्मी जें सें चराचर॥ ब्रह्म दोर दिसे तेव्हां दिसे सर्प चरा

चर॥२२॥ तें ज्ञान सांगेल येथें अध्यायीं नवमीं हरी॥ कीं सूर्यकिरणीं पाणी मज म  
 ध्यें तसें जग॥२३॥ मूढाची उदकीं दृष्टी जीव दृष्टी जडाजगीं॥ सूर्याची किरणीं दृष्टी दे  
 खो निहि मृषा जळ॥२४॥ स्वस्वरूपीं सदा दृष्टी सगुणाची त्यांतची॥ भासे चराचर  
 मृषा जाणें सर्वज्ञ त्यासही॥२५॥ अर्जुनाची जीव दृष्टी विश्वसत्य दिसे तथा॥ त्या दृष्टीने  
 मज मधीं सर्व भूतें म्हणें हरी॥२६॥ मूढ दृष्टी दिसे पाणी सूर्य अंगी करूनि ते॥ म्हणें  
 मज मधें पाणी आहे कीं तुज दीसते॥२७॥ म्हणें लमागुती कृष्ण कीं मी भूतां मधें नसे॥  
 मूढातें बोल तो सूर्य कीं मी पाण्यांत त्यानसे॥२८॥ आतां जसें जीव दृष्टी आपणांत च  
 राचर॥ अंगीं केले तसे त्यांत मीही आहे म्हणें जरी॥२९॥ माझे दृष्टी सहे विश्व नाही  
 च मज अंतरीं॥ माझ्या यथार्थ दृष्टीनें मी त्यांत म्हणतां नये॥३०॥ म्हणो निरुद्ध बो  
 लेल कीं भूतेंही विचारितां॥ मज मध्ये नसति हीं मी त्यांत नयास्तव॥३१॥ करो नि  
 यां असा बोध सांगेल तदुपासना॥ कीं हीं जसीं मज मधें पाहे तूं आपणांतही॥३२॥  
 आतां तुझी जीव दृष्टी जालें ज्ञान जरीं तुज॥ स्वरूपीं पाहतां विश्व दृष्टि ता रांगणे ज  
 सी॥ जाईल जिकडे दृष्टी दिसतीं तिकडे चितीं॥ प्रमाणें थोर नक्षत्रें अल्पेंदु रुनिदी



सती ॥ ३२॥ तसेतुं आपणामध्ये ध्याता सर्वचराचरं यथास्थितं समग्रत्वेन देव शि  
 लजेधवां ॥ ३५॥ गुरुक्त हा अनुभवन केसुणुनितेधवां ॥ मानिसासुणिया मावें श्लो  
 कबोलेल हा हरी ॥ ३६॥ यथाकाशस्थितो नित्यं वायुः सर्वत्र गोमहान् ॥ तथा सर्वा  
 णिभूतानीमत्स्थानीत्युपधारय ॥ ३७॥ अर्थ हा कीन भी वायु द्विधा व्यापक चंचळ ॥  
 येचंचळ प्रतीती सन प्रतीती स येहुजा ॥ ३८॥ पवनीं नतरी भेदन अन्यत्र न भी हुनी  
 ध्यानी स्मरेन स्मरे ही न ही तुज मधें जग ॥ ३९॥ नाडा पसरला थोर दिसे सर्प तदा श्र  
 ये ॥ परीजों दृष्टि तो सर्प पाहे ब्रह्मी असें जग ॥ ४०॥ नपावतां दृष्टि नाडा उरला सर्प ते स्त्र  
 कीं ॥ नभा से आणिकां भासेत हीं नाड्यांत त्यांतची ॥ ४१॥ याला गिंया अनुभवान ये  
 तो वायु हिन भी ॥ तेसी मज मधें भूतें ह्मणो नि अवधारितूं ॥ ४२॥ भूतें मज मधें भूतीं  
 मीन से मज माजि ही ॥ भूतें न सति ऐसे तो या अध्यायीं निरोपिल ॥ ४३॥ हेचो लो नि  
 यथाकाश वायुः सर्वत्र गोमहान् ॥ हा श्लोक कृष्ण बोलेल कीं असीत दुपासना ॥ ४४॥  
 कोण हीं पूर्वोक्त दृष्टांतीं श्लोक वारवाणिती परी ॥ दृष्टांतीं श्लोक योजेना पाहवें सज्ज  
 नीं बरे ॥ ४५॥ भूतें मज मधें भूतीं मीन से मज माजि तीं ॥ न भूतें साम्य हे कैमें गगनीं

पवनीं घडे ॥ ४६॥ न दृष्टांतीं सर्व साम्य एक देशी ह्मणो नियां ॥ घ्यावा तथापि न घडे  
 दृष्टांतास विरुद्ध जो ॥ ४७॥ भूतें मज मधें भूतीं मी असें ह्मणतां जरीं ॥ दृष्टांत एक देशी  
 ही ये स्त्र कीं सज तोत हीं ॥ ४८॥ आकाशी वायु परित्यावा न्यांत न असे नभा ॥ न  
 तो वायु हि आकाशीं हे घडे तरितें घडे ॥ ४९॥ भूतां स वायु दृष्टांत न भ दृष्टांत आपणा  
 बान तां तरि दृष्टांत सजता एक देशी ही ॥ ५०॥ भूतें त्यांत न तो भूतीं तीं भूतें ही न त्या मधें  
 ह्या अर्थी येथ दृष्टांत न साधे यांत एक ही ॥ ५१॥ भूतें मज मधें भूतीं न से मी यां स ही न से ॥  
 न भूतें ही मज मधें न ये दृष्टांत येथ ही ॥ ५२॥ सिंह दृष्टांत शूरासी एक देशी हि साज तो ॥  
 ग्राम सिंहा स ही धाकें तो सिंह ह्मणवे कसा ॥ ५३॥ आतां अर्थ चि लागेना त्या ही भलत सी ग  
 ती ॥ कळाया मुख्य हा अर्थ सांगता गोण कां परी ॥ ५४॥ गीता कार स्वयें झाला टीका कार  
 ह्मणो नियां ॥ मुख्यार्थ हे सापडती तत्कृपा फळ रूपजे ॥ स्थळ म्थळीं आणिक ही टी  
 का कारांतरां निया ॥ बोलण्यांत विरुद्धार्थ येणे रितीच पाहतां ॥ ५५॥ भूतें मज मधें भू  
 तीं मीन से मज माजि तीं ॥ भूतें ही न सती ऐसे येथे बोलेल माधव ॥ ५६॥ एथें दृष्टांत वि  
 विध टीका कार निरूपिती ॥ परंतु येच्या दृष्टांतें तिही गोष्टी न साधती ॥ ५७॥ भूतें म



जमधेंसर्वपरीभूतांतमीनसे॥ ज्यादृष्टांतीं साधितीहेंपुढिल्यासि विरुधतो ॥५९॥ कीं  
 भूतेंहिमजमधेंनसतीमागुतीस्त्रणे॥ पाण्यापासुनियांफेंसपरीफेंसींनसेजळ ॥६०॥  
 हेंसाधिलेंपरिपुढेंनसाधेबोलतीसस॥ नभूतेंहीमजमधेंस्त्रणतांफेंसहीजळीं ॥६१॥ न  
 सेऐसेंजइंघडेसाधेहाअर्थतेघवां॥ जळाबाहेरजोफेंसनसेफेंसहित्याजळीं ॥६२॥ ऐ  
 सेंहीस्त्रणतांभूतेंमजमाजीनहेंघडे॥ आरोपजोअधिष्ठांनींअधिष्ठाननत्यामधें ॥६३॥  
 ज्याचाआरोपतेंहीत्याअधिष्ठानामधेंनसे॥ अधिष्ठानविवर्त्तनादृष्टांतावीणआणिरवी  
 ॥६४॥ दृष्टांतघेतियेठायींसाधेनाअर्थत्यांसहा॥ तथापितेसंतथोरमत्तहस्तीजयापथें  
 ॥६५॥ जातीत्याचिपथेंजातीथोरदेखुनियांपथ॥ भगवद्भावपीयुपवाळुवंदांतसां  
 डलें ॥६६॥ हस्तीनलाधतीतेंहीमजमुंगीसलाधलें॥ नेत्रांसनदिसेतेंहीउपनेत्रासदीस  
 तें ॥६७॥ तथापिनेत्रावांचोनीउपनेत्रवृथाचिने॥ तेंसेंजरींसूक्ष्मदृष्टींमजहेअर्थसाधले  
 ॥६८॥ तेत्यांचीचक्षुपाज्यांचाश्रीवत्सांकितअंकित॥ गुंजारत्नासमचंदेतीरलेंजोस्वितान्तई  
 ॥६९॥ त्याचेंमोलनतेंपावेमीहीसंतांतयेरिती॥ आतांहेबोलहीबोलेविश्वात्माभगवा  
 नस्वये ॥७०॥ स्वविद्याशक्तिचीदावीअमानित्वादिलक्षणें॥ वस्तुतांग्रंथकर्त्ताजोस्व

येंअर्जुनसारथी ॥७१॥ ज्यामंदिरींप्रगटलातेंहेंमंदिरशोधितों॥ राजविद्याराजगु  
 ह्यआतांबोलेलयेथुनी॥ तेथूनियांसमश्लोकींसंगतिश्लोकहेपृथक् ॥७२॥ ॥  
 ॥श्लोक॥ ॥श्रीभगवानुवाच॥ ॥इदंतुतेगुह्यतमंप्रवक्ष्याम्यनसू  
 यवे॥ ज्ञानंविज्ञानसहितंयज्ज्ञात्वामोक्ष्यसेःशुभात् ॥१॥ ॥सम०॥  
 हेंतोंगुह्याहुनीगुह्यसांगतोंतुजसज्जना॥ विज्ञानासहितज्ञानज्याज्ञानेंमोक्षपावसी ॥  
 १॥ ॥आर्या॥ ॥विज्ञानज्ञानसहितकथितोंतुजगुह्यऐकुनीबाधा॥ ईर्ष्याविरहित  
 ज्यातेंजाणुनिनपवसिकदाअशुभबाधा ॥१॥ ॥दोहरा॥ ॥अर्जुनतोसोंकहत  
 होएकगुप्तसंबात॥ सोमुगतग्यानविग्यानकोंलहेमुगतकीजात ॥१॥ ॥ओवी॥  
 अर्जुनासीस्त्रणेकृष्ण॥ हेंगुह्यअसेपरमपावन॥ तूंभक्तमाझास्त्रणोनसांगेन॥ ज्ञान  
 विज्ञानसहित ॥१॥ ॥अभंग॥ ॥पूर्वप्रसंगांबोलिला॥ अर्जुनासीदेवभला  
 अक्षरेंप्रथमनिरोपिला॥ परब्रह्मयोगजो ॥१॥ आतांराजविद्यायेथें॥ राजगुह्यते  
 णेपंथें॥ ऐकिजेलजीसमर्थें॥ कायकेंसेंमाहात्म्य ॥२॥ हेंतोंगुह्याहुनीगुह्य॥ आही  
 तूतेंसांगूंपाहे॥ तूंसज्जनपरिस्फलाहे॥ हेंतरींकांपावंचना ॥३॥ विज्ञानेसिंतुजज्ञान



ययाज्ञानेयेकसाधन॥ आहोमोक्षअनुसंधान॥ तुकाज्यांतउत्तरे॥ १॥ १॥ ॥  
 ॥श्लोक॥ ॥राजविद्याराजगुह्यंपवित्रमिदमुत्तमम्॥ प्रत्यक्षावगमं ध  
 र्म्यं सुखं कर्तुमव्ययम्॥ २॥ ॥सम॥ ॥विद्यागुह्यांतहेराजाधर्म्या  
 वनउत्तम॥ प्रत्यक्षीये अनुभवानित्यजें सुखसाध्यजें॥ २॥ ॥आर्या॥ ॥उ  
 त्तमसाक्षात्कारीधर्म्यहिअणिपूतराजविद्येचें॥ जेंराजगुह्यउत्तमशक्यकरायारिपू  
 अविद्येचें॥ ॥दोहरा॥ ॥उत्तमविद्याराजहेअतिप्रवित्रतूजान॥ फलता  
 कोअतितिछनहेकरवेकोंसिखमान॥ २॥ ॥ओवी॥ ॥गुह्यराजविद्याजाण॥  
 उत्तमतेंपवित्रपण॥ हेप्रत्यक्षधर्मजाण॥ सुखदेतसेनाशरहित॥ २॥ ॥अ  
 भंग॥ ॥विद्यागुह्यांतजोराजा॥ धर्मउत्तमसहजा॥ पावनव्हावयासांप्रजा॥ नि  
 त्यसेवीश्रथेने॥ नकेशाब्दिकहेज्ञान॥ कांहींधरिसीअनुमान॥ देतोंप्रत्यक्षनिवडू  
 न॥ येईलपाहेअनुभवा॥ २॥ नित्यजेंसुखसुकाळ॥ साध्यहोतेंसर्वहीकाळ॥ ते  
 चकरूहस्तामळ॥ तुकयालागींआवडे॥ ३॥ २॥ ॥श्लोक॥ ॥अश्वद्वया  
 नाः पुरुषाधर्मस्यास्य परंतप॥ अप्राप्यमां निवर्तते मृत्युसंसारवर्त्मनि

॥३॥ सम॥ ज्ञानीरिघोनिहीश्रद्धायाधर्माचीनज्यांनरां॥ मातेनपावतांमार्गीनिघाले  
 जन्ममृत्युच्या॥ ३॥ ॥आर्या॥ ॥पुरुषश्रद्धाविरहितमभजतिजैधर्ममार्गकंसा  
 री॥ जोमीयामजनपउनिफिरतीतेमृत्युवर्त्मसंसारी॥ ३॥ ॥दोहरा॥ ॥करवेको  
 याधरमकोंजाकोसरधानहि॥ सोमोकोंपावतनहिंडोलतहेभवमहि॥ ३॥ ॥ओवी  
 याधर्माश्रधानाहीं॥ तोमजनपवेकांहीं॥ जन्मसंसारीवर्तेपाहीं॥ जीवरूपें॥ ३॥ ॥  
 ॥अभंग॥ ॥होईनमीब्रह्मज्ञानी॥ ऐश्याछंदाच्याआस्छानीं॥ पाहतीग्रंथसंमत  
 मुनी॥ कैसेअनुभवबोलिले॥ १॥ मुनीबोलिलेमजसादीं॥ नानातर्कहटवटी॥ तेचि  
 पाहूनिफुंदेहोटीं॥ परीआह्मनेणेची॥ २॥ शब्दमाझाउपेक्षिला॥ गीताधर्मउच्छेदि  
 ला॥ तोमजमित्रद्रोहीजाला॥ यमपुरालामीवोपी॥ ३॥ मगतेथेलागेदंड॥ जन्मनर्का  
 चेउदंड॥ जन्मलियामृत्युभंड॥ तुकाह्मणेचुकेना॥ ४॥ ३॥ ॥श्लोक॥ मयाततमिदं स  
 र्वं जगदव्यक्तमूर्तिना॥ मत्स्थानि सर्वभूतानि न चाहंतेष्ववस्थितः॥ ४॥ ॥  
 ॥सम॥ ॥हाविश्वसर्पम्यादोरेव्यापिलास्वअमूर्तिने॥ सर्वभूतेमजमधेंत्यास  
 पोदोरमीनसे॥ १॥ ॥आर्या॥ ॥अव्यक्तमूर्तिनेम्यांव्यापियलेंनित्यजाणस



र्वजगा ॥ भूतें माझ्या ठाई भूता माजीन तूं पहा मजगा ॥ १॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ बिस्तारो  
 सब जगत में मोहि न देखे कांय ॥ सबे जीव मोमें वसे मोहि नता मे जाय ॥ २॥ ॥ ओवी ॥  
 मी सर्व जगाचें ठाई ॥ व्यापक सर्व भूतीं पाही ॥ सर्व भूतें माझे ठायीं ॥ मज आश्रयोन से ॥ ३॥  
 ॥ अभंग ॥ ॥ हा विविश्व सर्प दोरें ॥ मी याधारण निर्विकारें ॥ पार्थाकरावांचु निसा  
 रे ॥ सूत्र याचें चाळितो ॥ १॥ नयनावांचुनी पाहतो ॥ केसा भ्रांत जीव भीतो ॥ मोक्षा लय  
 सांडो नियातो ॥ वनीं पळतो विषयांच्या ॥ २॥ कोणी दडे कोणी पडे ॥ आदल्या दर्पेनाचे उ  
 डे ॥ हृदयावांचु निमन वेडें ॥ माझें होतें हांसतां ॥ ३॥ शेवट शब्दाचा सांगतो ॥ भूत भास  
 मज मधीं तो ॥ त्या सर्पोत मी दोरतो ॥ नसे हाच नवला हो ॥ ४॥ मिथ्या सर्प सत्य जाले ॥ र  
 ज्जु सर्प भ्रांति मुळें ॥ सद्गुरु कृपें निरसलें ॥ तुक्या भ्रांति रज्जु त्वें ॥ ५॥ ६॥ ॥ श्लो  
 क ॥ ॥ न च मत्स्थानि भूतानि पश्य मे योगमैश्वरम् ॥ भूत भृन्न च भूत  
 स्त्थो ममात्मा भूत भावनः ॥ ५॥ ॥ सम ॥ तीं हीन मजर ज्जुंत पाहे हे युक्ति  
 ऐश्वरी ॥ भूतीं न सोनि धरितों कीं माझी बुद्धि कल्पित ॥ ५॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मज मा  
 जिन भूतें ही माझा ऐश्वर्य योग बापा हा ॥ भूत कर भूत भावन माझा आत्मा जगीन बापा हा

॥ ५॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मोमे कोउन हि वसे न हि ईश्वरता देख ॥ उपजावत पालत  
 ज्जु हें न हि तिन में अरेख ॥ ५॥ ॥ ओवी ॥ माझे ठाई न राहतीं भूतें ॥ माझे ऐश्वर्य  
 तें निरुतें ॥ भूतां तें मी धरि आरुतें ॥ भूतां वेगळा असोनी ॥ ५॥ ॥ अभंग ॥ तेही  
 सृष्टि सर्प वीरा ॥ दुर्लभ त्वें मी दूर दोरा ॥ वायु मोडीत रुवरा ॥ पृथ्वी संगे अल्लिप्त ॥ १॥  
 पाहे युक्ति कैसी मोज ॥ ऐश्वर्य योग सांगू तुज ॥ ये हवीं हें स्व स्वरूप बीज ॥ हातीं यणें अ  
 प्राप्त ॥ २॥ भूतीं न सोनी अर्जुना ॥ धरितों हे कें कल्पना ॥ किंवा कल्या बुद्धि नाना ॥ माझी  
 ऐसी तुका रूपे ॥ ३॥ ५॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ यथाकाशस्थितो नित्यं वायुः  
 सर्वत्र गोमहान् ॥ तथा सर्वाणि भूतानि मत्स्थानीत्युपधारय ॥ ६॥  
 ॥ सम ॥ ॥ न भींच सर्वत्र वायू कळे मोठान भींचतो ॥ आत्म्यांत तसें सर्व मानी  
 तूं स्मृत अस्मृत ॥ ६॥ ॥ आर्या ॥ ॥ जेसा सर्वत्र वायु गगना पोहें असे जग  
 त्माण ॥ तेसें माझे ठाई सर्व हि भूतें असें वरें जाण ॥ ६॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जेसो पाव  
 न आकास मोफिर तर हे सब वार ॥ तव मोमें सब जीव यद फिरत जान निरधार ॥ ६॥  
 ॥ ओवी ॥ ॥ वायू सर्वांचे ठायीं ॥ अव्यक्त मूर्ती पाही ॥ भूतें सर्व माझे ठायीं ॥ वायूचे



परी ॥ ६ ॥ ॥ अ० भंग ॥ ॥ नभीं वायु हाट्टांत ॥ देतां सत्य भामा कांत ॥ सर्वत्र चि सदेदि  
त ॥ मित्र अथ वारि पूहो ॥ १ ॥ कळे मोठा नभींच तो ॥ अवकाशीं वावर तो ॥ आत्मा यां  
त त्या परी तो ॥ तूंच सर्व मान रे ॥ २ ॥ स्मृत अस्मृत प्रमाण ॥ अवघा आत्मा बुझे खुण ॥ ये  
थें जी जी हाणो निचरण ॥ वंदी पार्थ ह्यणे तुका ॥ ३ ॥ ६ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ सर्वभूता  
निर्कांतं य प्रकृतिं यांति मामि काम ॥ कल्पक्षये पुनस्तानि कल्पांश्चाविसृ  
जाम्यहम् ॥ ७ ॥ ॥ सम० ॥ ॥ इष्टारज्जुचिमीमाया माझी दृष्टी निजालया ॥ तीं  
तली नजगत्सर्पमी कल्पादी सजो सृजी ॥ ७ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ कल्पारंभीं भूतें करि  
तो निर्माण मीच निष्पापा ॥ कल्पक्षयीं पुन्हा तीं येतीं प्रकृतींत माझिया बापा ॥ ७ ॥  
॥ दोहरा ॥ ॥ मेरी माया मेरहे प्रळोभये सब जंत ॥ कल्प आदि शिरज्या तिहे मोमें ति  
नकांतंत ॥ ७ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ सर्वभूतें अर्जुना ॥ प्रकृती तें पावती जाणा ॥ कल्पां-  
तीं साठउन ॥ कल्पादीं सृजी मी ॥ ७ ॥ ॥ अ० भंग ॥ ॥ इष्टारज्जुचिमीमाया ॥ माझी दृ  
ष्टी निजालया ॥ तीं तली नजगकाया ॥ सर्व मीच हें मानी ॥ १ ॥ कल्पा दि सृजा ॥ जो मी प्र  
भूया भूता जा ॥ जाणे ज्ञान योग माजा ॥ शिव मातें भासतो ॥ २ ॥ ह्यणे नितो माया तीत ॥

स्वरूपीं रतला संतत ॥ तुकाचरणीं शरणागत ॥ कृपामाझी त्या वरी ॥ ३ ॥ ७ ॥  
॥ श्लोक ॥ ॥ प्रकृतिं स्वामवष्टभ्य वि सृजामि पुनः पुनः ॥ भूतग्राममि  
मं कृत्स्नमवशं प्रकृतेर्वशात् ॥ ८ ॥ ॥ सम० ॥ ॥ पुनः पुन्हा विश्व सर्पमा  
या दृष्टी अधिष्ठुनी ॥ निर्मितो स्वात्मदोरीं कीं भूतग्राम तिलावडा ॥ ८ ॥ ॥  
आर्या ॥ ॥ बाकुरु कुळावतं सा आधीं प्रकृती स आपुल्या वरितो ॥ परवश भू  
त समूह प्रकृति वशें मग पुनः पुन्हा करितो ॥ ८ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ आपनी मा-  
या तें लहो सृजतु वार हिवार ॥ माया हि कें वस परोरहे सदा सङ्सार ॥ ८ ॥ ॥ ओवी  
॥ प्रकृतीचें वळें करोनी ॥ सृजीं मा गुते मा गुतेनी ॥ हा भूतग्राम आदि करोनी ॥ प्र  
कृतीचे आधीन असती ॥ ८ ॥ ॥ अ० भंग ॥ पुनः पुन्हा पार्थ ॥ विश्व हें सर्वथा  
माया प्रतिपंथा ॥ अधिष्ठितुं ॥ १ ॥ तिची दृष्टी मोहरे ॥ जीवोत्पत्तीद्वारे ॥ माझिया  
विष्करे ॥ रूपावरी ॥ २ ॥ निर्मितो मीच जाण ॥ स्वात्म बुद्धिचें कारण ॥ दोरि कीं तें  
स्वम ॥ जंबुकाचें ॥ ३ ॥ भूतग्राम तीला ॥ स्वइंच निर्मियेला ॥ बरवा भासला ॥ तुका  
यासीं ॥ ४ ॥ ८ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ नच मां तानि कर्माणि निबध्नंति धनं



जय ॥ उदासीनवदासीनमसक्ततेषु कर्मसु ॥ ९ ॥ ॥ सम ॥ ॥ मा  
 तें सृष्ट्यादिकर्मैती नबाधति धनं जया ॥ कींमी उदासीनजसा असें कर्मि नलं पट ॥ ९ ॥  
 ॥ आर्या ॥ ॥ परिती कर्ममाते बांधुनिनेती कदान बंधनमी ॥ त्या कर्मही असतो  
 ओदासिन्यें असक्त संततमी ॥ ९ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ अर्जुन मोकों करमही इक  
 बहु बाधत नाहि ॥ सदा उदासी रहत हो असक्त नाहिना माहि ॥ ९ ॥ ॥ ओवी ॥  
 ह्मणोनिकर्मतयां चियां ॥ मलान बाधे धनं जया ॥ उदास होऊनियां ॥ आसक्त तेथें न  
 वे ॥ ९ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ मातें सृष्ट्यादिकें व्याप्तीची कटकें ॥ अथवालटिके स्व  
 मधर्म ॥ नबाधती वीरा धनं जयपुरा ॥ पाहे सारा सारा धुंडाळूनी ॥ २ ॥ कींमी उदासीन  
 कैसा तो सांगेन ॥ कर्मसीं व्यापून अंतर्बाह्य ॥ ३ ॥ परिनालें पटु पाहातां खटपटु ॥  
 चांगलें चोरवटु नेणे तुका ॥ ४ ॥ १ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ मयाऽध्यक्षेण प्रकृ  
 तिः स्रूयते संचराचरम् ॥ हेतुनाऽनेन कौंतेय जगद्दिपरिवर्तते ॥ १० ॥  
 ॥ सम ॥ ॥ मीद्रष्टा दृष्टिनें माझ्या विते मायाचराचर ॥ या हेतुनें विश्व सर्पम  
 ज दोरींच होतसे ॥ १० ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मी अध्यक्ष ह्मणोनी प्रकृती ही निर्मि

गी.

तींचराचरती ॥ या हेतुनें विश्वें संसारामाजि नित्य संचरती ॥ १० ॥ ॥ दोहरा ॥  
 ॥ होंप्रेरत माया जवे उपजत सब सङ्सार ॥ पारथये हि हेत ते फिरत रुबारहि बार ॥  
 ॥ १० ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ प्रकृति माझा अधिष्ठानें करून ॥ चराचरातें प्रसवे जाण ॥  
 या कारणें अर्जुना ॥ जगास जन्म मरण होतसें ॥ १० ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ मीद्रष्टा  
 दिखणा सर्व कर्मखुणा ॥ जेसा कां पाहुणांचो दिसांचा ॥ १ ॥ दृष्टिनें हे माझे चाले सृ  
 ष्टि बळे ॥ अग्निसंगे कुटिले लो होजे वी ॥ २ ॥ मायाचराचर जाणें मी अक्षर ॥ गोंडा  
 कांत नीरवे गळेची ॥ ३ ॥ या हेतुने विश्व सर्पमहागर्व ॥ होतो अविर्भाव मज दोरी  
 ॥ ४ ॥ रवी मृगजळ तेणें तरि पुष्कळ ॥ तुका ह्मणे रेवळ अचारहा ॥ ५ ॥ १० ॥ ॥  
 ॥ श्लोक ॥ ॥ अवजानंति माम् मूढा मानुषी तनुमाश्रितम् ॥ परं भावम  
 जानंती मम भूतमहेश्वरम् ॥ ११ ॥ ॥ सम ॥ ॥ तो मी महाईश त्यातें हे  
 मूढ अवमानिती ॥ मनुष्य तनु देखो निमी परं ज्योतिनेणती ॥ ११ ॥ ॥ आर्या ॥  
 ॥ जो मी भूतमहेश्वर त्या माझा भाव परम जो गूढ ॥ नेणुनि मनुष्य मातें मानुनि अव  
 मानिती महा मूढ ॥ ११ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मोकों मानस जाणिके आदर करत नको

अ.  
९



य ॥ मूरखयहजानहियहजईश्वरहोय ॥ ११ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ मजमनुष्यमूढलो  
 कहणती ॥ मनुष्यांची अज्ञानगती ॥ मीईशेऐसें नोळखती ॥ तेमूर्खजाणें ॥ ११ ॥  
 ॥ अभंग ॥ ॥ तोमहाईशजगाजगदीश ॥ परहामहेशनेणेभावा ॥ १ ॥ तेथेंमुदम  
 तीमातेंअवमानीती ॥ कोण्याबळेंतरतीकळेनाहे ॥ २ ॥ मानबंदहांतदेखोनीकर्मो  
 ल्पणतीअनंतआह्माऐसा ॥ ३ ॥ परंज्योतीप्रभूनेणुनीस्वयंभू ॥ नेणतांहाशेभूजा  
 लातुक्या ॥ ४ ॥ ११ ॥ श्लोक ॥ ॥ मोघाशामोघकर्माणोमोघज्ञानाविचे  
 तसः ॥ राक्षसीआसुरींचैवप्रकृतिमोहिनींश्रिताः ॥ १२ ॥ ॥ सम ॥  
 वृथाआशावृथाकर्मवृथाज्ञानेंकुबुद्धिची ॥ राक्षसीआसुरीमूढाप्रकृतीज्या  
 तदाश्रित ॥ १२ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ आशाकर्मज्ञानहिवृथाजयांचेंसकाम  
 मंदमती ॥ जेंदेत्यराक्षसांचीमोहकरीप्रकृतिहोउनीभ्रमती ॥ १२ ॥ ॥  
 दोहरा ॥ ॥ उनकीआसस्फळनहिंग्यानकरमताभाय ॥ प्रकृतिआसुरी  
 राक्षसीतामेबुडेजुधाय ॥ १२ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ यांपुरुषांचीआशानिर्फळ ॥  
 तैसेंचकर्मआणिज्ञानचंचळ ॥ त्यांचीगतीननिर्मळ ॥ राक्षसीआसुरीमो

गी

हिनीयोनीपावती ॥ १२ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ वृथाआशास्वर्गवस्तीज्यानेसर्ग ॥  
 शाच्याकुळवर्गलग्नीजैसा ॥ १ ॥ वृथाकर्मेंतेंवीमृत्फलोकींगोवी ॥ लांबमोहेवर  
 याकायवाळा ॥ २ ॥ ऐसेंहीजाणतांधरीजोममता ॥ जानीहणतानांहीसूयेतें ॥ ३ ॥  
 राक्षसीआसुरीमूढाप्रकृतीखरी ॥ आश्रितभिकारीतुकावंची ॥ ४ ॥ १२ ॥ ॥ श्लोक  
 ॥ महात्मानस्तमांपार्थदैवींप्रकृतिमाश्रिताः ॥ भजंत्यनन्यमनसोजात्वाभू  
 तादिमव्ययम् ॥ १३ ॥ ॥ सम ॥ ॥ महासुबुद्धितेंपार्थादैवीप्रकृतिनेंमला ॥  
 अंदेंतेंनजतीआधींअंतीजाणोनिएकमी ॥ १३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ एकाग्रमनम  
 हास्येत्यादैवीप्रकृतिचेअधिष्ठाते ॥ अव्ययमीभूतादिहिमजजाणुनिभजतिधरुनिनि  
 ष्ठाते ॥ १३ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ देवप्रकृतिजोमिलेकामक्रोधकोत्याग ॥ सोजानत  
 मोकोसचेसदांजिन्हेअनुराग ॥ १३ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ महासुबुद्धनिगुती ॥ अर्जु  
 नातेसदाश्रितहोती ॥ मनोभावंतत्परअसती ॥ अंतीयेकहणोनियां ॥ १३ ॥ ॥  
 अभंग ॥ ॥ महासुबुद्धितोपार्थमीसांगतो ॥ नावघेतांयेतोडोलूचगा ॥ १ ॥ ॥ देवी  
 प्रकृतीनेआदरीमयूजनें ॥ जैसीपद्मवनेंमानसांत ॥ २ ॥ परीतेगाभक्तीअंदेतीच

अ.  
९



प्रीती ॥ कींमीआदिअंतीजाणूनीयां ॥ ३ ॥ येकापासीभावदुजातिथेभाव ॥ प  
 तिब्रतानांवतुकाहणे ॥ ४ ॥ १३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ सततकीर्तयंतोमांयतंत  
 श्रद्धाव्रताः ॥ नमस्यंतश्चमांभक्त्या नित्ययुक्ताउपासते ॥ १४ ॥ ॥ सम  
 मत्कीर्तनीं नित्यरतप्रयत्नीं जेदद्व्रत ॥ वंदितीआत्मभक्तीनेंस्वरूपी नित्य  
 युक्तजे ॥ १४ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ सततकीर्तीमातेदद्व्रतीयत्नशीळअनुरक्त ॥  
 नमुनीमजभक्तीनेंउपासिती नित्ययुक्तमद्वक्त ॥ १४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ कीर्त  
 नमेरोजोकरेतिनमेज्जव्रतरारव ॥ भगतीसहितमोकोनमतमेरोयहभारव ॥  
 ॥ १४ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ माझेकीर्तनसदांकरी ॥ हेचव्रतमनींददधरी ॥ आणि  
 भक्तीउपासनाकरी ॥ मनतत्परहोवोनी ॥ १४ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ माझीकथा  
 वार्ताऐकेद्रवचित्ता ॥ नित्यरतममतामाझीऐसी ॥ १ ॥ जेणेदेवजोडेत्यायत्नी  
 वावडे ॥ अभंगपवाडेदद्व्रत ॥ २ ॥ वंदितीभक्तीनेनिजात्मप्रीतीने ॥ स्वरू  
 पप्रीतीनेनित्यमुक्त ॥ ३ ॥ जगाययापरीत्याच्याद्वारीं करीं ॥ काठीधरुहारी  
 हणेतुका ॥ ४ ॥ १४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ ज्ञानयज्ञेनचाप्यन्येयजंतोमा

मुपासते ॥ एकत्वेनपृथक्त्वेनबहुधाविश्वतोमुखम् ॥ १५ ॥ ॥  
 सम ॥ ॥ वृत्तिहोमेंचिऐकेयंचीकींध्यातीविश्वतोमुखा ॥ पृथक्ऐकेव्य-  
 जिज्ञासुबहुधादेवयाजक ॥ १५ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ कोणीउपासितीतेज्ञा  
 नमखानेसदामलायकनी ॥ एकत्वेपृथक्त्वेबहुधामजविश्वतोमुखाम  
 जुनी ॥ १५ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ ज्ञानजग्यकोउजजतहेमोकोसेवतमीत ॥  
 कोउमानतयेकरीकोउरहतपुनीत ॥ १५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ कितीएकज्ञान  
 यज्ञेकरून ॥ माझीउपासनाकरितीजाण ॥ पृथक्त्वेयेकजाणून ॥ मीअसेवि-  
 श्वतोमुखी ॥ १५ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ वृत्तिहोमीचकींभावनातोयेकीं ॥ सती  
 येपावकींमायात्यागे ॥ १ ॥ किंवामजवाटेध्यातोतो गोमटे ॥ कर्महव्यवाटवि-  
 श्वतोमुख ॥ २ ॥ एकत्वेचऐसाविश्वरूपीपीसाएकचीजिज्ञासापरीगमे ॥ ३ ॥  
 बहुधाआसतीदेवायेजगतीं ॥ याजकहणतीतुकाराम ॥ ४ ॥ १५ ॥ ॥  
 ॥ श्लोक ॥ ॥ अहंकृतुरहंयज्ञःस्वधाऽहमहमौषधम् ॥ मंत्रोऽहमहमे  
 वाज्यमहमग्निरहंहुतम् ॥ १६ ॥ ॥ सम ॥ ॥ विश्वतोमुखऐसाकीं



क्रतुयज्ञपितृव्रते ॥ मीचमीद्रव्यमंत्राज्यअग्निमीद्रुतहोममी ॥ १६ ॥ ॥  
 ॥ उगार्या ॥ ॥ कींविश्वमुखीहृणउनियज्ञक्रतुअग्निहोमितीतूप ॥ मीओ  
 पधस्वधामीपार्थमीसर्वमंत्रगुणरूप ॥ १६ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ होंहीक्रतु  
 जग्यहोंसुधावोरखधीजान ॥ होंपावकहोमहुमंत्रहुंमोकोमान ॥ १६ ॥ ॥  
 ॥ ओवी ॥ ॥ मीचयागआणियज्ञकरणे ॥ मीचस्वधाकारओषधीजाण  
 ॥ मंत्रआज्यअग्निआदिकरून ॥ हुतमीचिअसें ॥ १६ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥  
 ॥ विश्वतोमुखपूर्णत्याचीहेगारवूण ॥ बुझेअंतःकर्णरेसाचकीं ॥ १ ॥ मुखयज्ञ  
 पुरेपितृव्रतसारे ॥ मीचमीद्रव्यरेमंत्रआज्य ॥ २ ॥ तेथेमुख्यअग्नीतोमीरे  
 केकानी ॥ हुतहीनिदानीमीचहोम ॥ ३ ॥ तुकाहृणेनाहीआत्म्यावीणकां  
 हीं ॥ सांगेवर्मपाहींगुरूशिष्या ॥ ४ ॥ १६ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ पिताःहमस्य  
 जगतोमाताधातापितामहः ॥ वेद्यंपवित्रमोंकारऋक्सामयजुरेवच ॥  
 १७ ॥ ॥ सम ॥ ॥ बापमीमायमीआजाजगाचाधरणारमी ॥ यज्ञमी  
 शुधओंकारऋग्यजुर्वेदसाममी ॥ १७ ॥ ॥ उगार्या ॥ ॥ विश्वाचामी

धातापितापितामहहिमीचसाकार ॥ मातावेद्यपवित्रहिऋक्सामयजुःसुतीहि  
 ओंकार ॥ १७ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मातापितायाजगतकोंहोंहींहोंकरतार  
 ॥ ऋग्यजुसामपवित्रहोंओरवेदओंकार ॥ १७ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ मीज-  
 गाचामातापिता ॥ मीपवित्रओंकारअसेंतत्वता ॥ चहुंवेदांचावक्ता ॥ तोमीचअ  
 से ॥ १७ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ बापमीमायमीजगधरणारमी ॥ होयतेंऋद्धमी  
 जाणीवगा ॥ १ ॥ अकारउकारतीसरामकार ॥ अर्धमात्रावरओंकारमी ॥ २ ॥  
 ऋग्वेदमीयज्ञवेदमहाराज ॥ सामवेदनेजुगायनमी ॥ ३ ॥ गतीपाळकमीसाक्षी  
 आगमनिगमी ॥ तुकाहृणेश्वामीपुढेबोले ॥ ४ ॥ १७ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥  
 गतिर्भर्ताप्रभुःसाक्षीनिवासःशरणंसहृत् ॥ प्रभवःप्रलयःस्थानंनि-  
 धानंबीजमव्ययम् ॥ १८ ॥ ॥ सम ॥ ॥ गतिपाळकमीसाक्षीवा-  
 सस्थानसखाप्रभू ॥ मीसृष्टिस्थितिसंहारनिधिमीबीजनित्यमी ॥ १८ ॥ ॥  
 आर्या ॥ ॥ गतिमीजगपाळकमीसाक्षीआश्रयनिवासमीस्वामी ॥ उ-  
 सत्तिस्थितिपालनमीनिधानमीमित्रबीजविश्वामी ॥ १८ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥



गतिनिवासभरतासरनसागच्छिप्रभ्र औरबंध ॥ प्रलयस्थाननिधानऔरबीज  
प्रभावप्रबंध ॥ १८ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ मीगनीसासीपोषक ॥ सम-  
स्तांस्थानयेक ॥ अधिष्ठानरक्षक ॥ द्रव्यबीजहेजाणणें ॥ १८ ॥ ॥ अभंग  
ग ॥ ॥ वासस्थानपार्थमीचपेंसर्वथा ॥ नव्हेचअन्यथावचनहें ॥ १९ ॥ श  
रणागतामान्यसरवामीसौजन्य ॥ इच्छितीजघन्यपडेचीना ॥ २० ॥ मीसृष्टीउत्पत्ती  
वादेमाझ्याहाती ॥ मोडेसहजरितीक्रोधाचीये ॥ २१ ॥ विधिमीबीजमीसनतनित्य  
मी ॥ तुकाह्मणेस्वामीकायबोले ॥ ४ ॥ १८ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ तपाम्य-  
हमहंवर्षेनिगृणहाम्युत्सृजानिच ॥ अमृतंचैवमृत्कश्चसदसच्चाह  
मर्जुन ॥ १९ ॥ ॥ सम० ॥ ॥ तपतोवर्षतोहृष्टीबोदितोमीच-  
सोडितो ॥ मोक्षमीमृत्युमीमीचजडचैतन्यअर्जुना ॥ १९ ॥ ॥ आर्या ॥  
रविरूपेंतपतोमीरसआकर्षोनिवृष्टिवोपितसे ॥ अमृतहिमीमृत्कहिमीधरि  
तोमीस्थूलसूक्ष्मरूपतसे ॥ १९ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ तपतगहीछोड  
तहोंबररवामीहीजान ॥ अमरतपतकारणकरणहोहीअर्जुनमान ॥ १९ ॥

॥ ओवी ॥ ॥ उत्पत्तीप्रलयस्थान ॥ मीचअसेंसर्वांचेंकारण ॥ मोक्ष  
काळमीजाण ॥ सदसत्मीचअसे ॥ १९ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ तपतो  
तोतापवर्षतोतेहृष्टी ॥ बोदितोमीसृष्टीसोडितोमी ॥ १ ॥ मोक्षमीपांडवामरण  
माझेमीच ॥ जडहीगासाचमजसाटी ॥ २ ॥ चैतन्यचंचळनिश्चळमाझेनी ॥  
अर्जुनातूंमानीगोष्टिखरी ॥ ३ ॥ तुकाह्मणेभाग्यआधिलाहापार्था ॥ देवपूर्णअ  
र्थसांगेजया ॥ ४ ॥ १९ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ त्रैविद्यामांसोमपाः  
पूतपापायज्ञैरिह्वास्वर्गतिंप्रार्थयन्ते ॥ तेषुण्यमासाद्यस्तरेंद्रलोक  
मश्नन्तिदिव्यान्निदिविदेवभोगान् ॥ २० ॥ ॥ सम० ॥ ॥  
इंद्रादिरूपेंबहुधायजूनिमातेचिहीवेदितिसोमपाना ॥ पवित्रतेंप्रार्थुनिइं  
द्रलोकींनिमग्नहोतीस्तरभोगपंक्ती ॥ २० ॥ ॥ आर्या ॥ ॥  
वैदिकसोमपअनघस्वर्गतिइच्छिनियजोनिआगतें ॥ इंद्रभुवनीत्यापुण्येभो  
गितितेदिव्यदेवभोगातें ॥ २० ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जग्यहिकरतपापन  
दहतचाहतस्वर्गकोवास ॥ इंद्रलोकलहिभोगवेदिव्यभोगविलास ॥ २० ॥



॥ ओवी ॥ ॥ तेय ज्ञाने सोमपान करिती ॥ स्वर्गलोक पावावणा इच्छिती ॥  
 तेणें पुण्यें इंदुलोकीं पावती ॥ दिव्यदेवभोग ॥ २० ॥ ॥ अभंग ॥ ॥  
 इंद्रादिक रूपें यजूनी बहुधा ॥ केला पुण्य बांधा अक्षय त्वें ॥ १ ॥ मातेच पें वेदीं  
 तिहीं सोमपानी ॥ मग ते निदानी घेती सरवा ॥ २ ॥ इंद्रास नारूढ होती अमर ह-  
 द ॥ घेती सरवा डडवशींचा ॥ ३ ॥ दिविचर फेरे घेती विमानांन ॥ तुका ह्मणे  
 भूत भविष्य केलें ॥ ४ ॥ २० ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ ते तं भुक्त्वा स्व-  
 र्गलोकं विशालं क्षीणे पुण्ये मर्त्यलोकं विशंति ॥ एवं त्रयीधर्ममनुप्र-  
 पन्ना गता गतं कामकामालभन्ते ॥ २१ ॥ ॥ सम ॥ ॥ ते  
 भोगुनी स्वर्ग सरवासि अंतीया मृत्युलोका परतो नयेती ॥ प्रपन्न जे ये रिति वे-  
 दधर्मी गता गती पावति कामकामी ॥ २१ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ स्व-  
 र्गा बहु दिन भोगु नयेती पुण्यक्षयीं क्षिती लातें ॥ एवं श्रुतिधर्मानें सकाम पावति  
 गता गत फळातें ॥ २१ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ फिर आवत मो लोक मे छि-  
 न पुण्य जव होय ॥ आवागमन जु करत हे काम वंत य हलोय ॥ २१ ॥ ॥ ओवी

ते स्वर्गां वास करिती ॥ क्षीण पुण्यें मृत्युलोका येती ॥ मायिक धर्म आचरती ॥ कामीं  
 काम ॥ २१ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ ऐसे भोग भोगी जं ववरी सकृत् ॥ सरल्याप-  
 ती त तोची होय ॥ १ ॥ हाक फोडी धर्म दूत महागजरें ॥ तळींया लोटारे उन्मत्ता सी  
 ॥ २ ॥ पडे दंड शिरिं ते व्हां अंतराळी ॥ विमान डळमळी अधोमुख ॥ ३ ॥ ते जें भरेन  
 भया हाती भूलोक ॥ ह्मणती पुण्य श्लोक दांसळला ॥ ४ ॥ कैतुक करीती नेणती आपु-  
 लें ॥ पाप जें कां केलें छळी तसे ॥ ५ ॥ असो हे निपुण वैदिकांचीं कर्म ॥ निरोपी तो कर्म  
 गता गती ॥ ६ ॥ पावती सरवया ऐसे कामकामी ॥ तुका ह्मणे आह्मी वरे असो ॥ ७  
 श्लोक ॥ ॥ अनन्याश्चिंतयंतो मां ये जनाः पर्युपासते ॥ तेषां नि-  
 त्याभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहम् ॥ २२ ॥ ॥ सम ॥ ॥ अ-  
 न्यरांकूनि मातें चिंचिंतिती भजती जन ॥ जे नित्य युक्त त्यांचा तो मी योगक्षेम वा-  
 हतो ॥ २२ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ चिंतुनि अनन्य मातें सेविति जन नित्य युक्त  
 तें जाण ॥ योगक्षेम तयांचा पार्थ मी वाहतो तुझी आण ॥ २२ ॥ ॥ दोहरा ॥  
 भगती करे जो अनन्य मोहि में चित्तराख ॥ जोग छेमति न के करो निज जन को अ-



मिलारव ॥ २२ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ अन्यठायी मनन घालिती ॥ मम उपासना जे करिती ॥ त्याचा योगक्षेम निश्चिती ॥ करणें मज पडे ॥ २२ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ अन्य त्यागें मातें भजे गर्भवंत ॥ व्यापारानेण त एक ध्यान ॥ १ ॥ चिंतीती भजती जन जे पार्थिवा ॥ अभियुक्त सेवानित्य मार्गी २ ॥ त्याचा योगक्षेम राहे आनंदांत ॥ बाह्य तो मनांत चिंता ऐसी ॥ ३ ॥ मज चिंतानाहीं आपूले नचूची ॥ काळजी भक्तांची तुका हणजे ॥ ४ ॥ २२ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ येऽप्यन्यदेवता भक्त्या यजंते श्रद्धया न्विताः ॥ तेऽपि मामेव कोतैय यजंत्यविधिपूर्वकम् ॥ २३ ॥ ॥ सम ॥ ॥ अन्य भक्त हि जे देवां अन्या भजति भक्तिने ॥ माझीच पूजा परिते होत अविधिपूर्वक ॥ २३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ श्रद्धेने अन्य यजुनि करिती ते अन्य देवता भजन ॥ ते हि मलाच भजती नेणुनियां विधिसमात्र पूर्व जन ॥ २३ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ और देव के भगत जे सेवत श्रद्धावंत ॥ विधि छोडे मोकें भजत लहान मेरो अंत ॥ २३ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ पूजन अन्य देवतां ठायी ॥ तेही माझे चघडे पांही ॥ विधि पूर्वक सोयी ॥ नाहीत याची कीं ॥ २३ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ ये हवी कोत

या अन्यही देवा ॥ भावें करी सेवा कोणी प्राणी ॥ १ ॥ अन्य भक्ती भजे अन्य उपासने ॥ येती भरंवसेनें आमुच्या घरीं ॥ २ ॥ परंतु अविधि पूर्वक संचय ॥ जेणे योगें क्षय सर्व स्वाचा ॥ ३ ॥ ते सैन कोवीरास्पृही सांगतो ॥ गुंती न करीतुं तुका हणजे ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अहं हि सर्व यज्ञानां भोक्ता च प्रभू रेव च ॥ न तु मामभिजानंति तत्त्वेनातश्च वंति ते ॥ २४ ॥ ॥ सम ॥ ॥ मी स्वामि भोक्ता त्यां सर्वा यज्ञांचा पती तरीं ॥ कीं मातेनेण ती तत्वे जोई शोषाधि विंबमी ॥ २४ ॥ आर्या ॥ ॥ मी सर्वा यज्ञांचा भोक्ता प्रभू मजन जाणुनी तत्वे ॥ हणुनी याच्यवती ते कैसें भजती लते मला सत्वे ॥ २४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ सब जग्यन को भोगता और सबन कोई श ॥ जे मम तत्व जानत नहीं डारत तिन के धीस ॥ २४ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ मी सर्व यज्ञांचा भोक्ता ॥ स्वामी सर्वांचा अधिष्ठानकर्ता ॥ तत्वननेण ती तत्वता ॥ मजन पावतांच्यवती ल ॥ २४ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ मीच स्वामी भोक्ता प्रभू आहूतीचा ॥ आणी कमंत्राचा असो कोणी ॥ १ ॥ अग्नी मम सुरवे गोकुळां गिलिला ॥ यज्ञद्रव्याला उत्पत्ती मी ॥ २ ॥ कीं मातेनेण ती पाहती तत्व झाडा ॥ तेथें



तोउघडाईशमीच ॥ ३ ॥ उपाधीकवीजतेंहीमीअर्जुना ॥ तावकेंसज्जनानुकाह  
 जें ॥ ४ ॥ २४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ यांतिदेवव्रतादेवानपितृन्यांतिपि  
 तृव्रता ॥ भूतानियांतिभूतेज्यायांतिमद्याजिनोपिमाम् ॥ २५ ॥ ॥  
 सम ॥ ॥ देवांसदेवताभक्तपितरांसपितृव्रत ॥ भूतेंयजितितेभूतांमातेंमद्र  
 क्तावती ॥ २५ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ देवव्रतीकरांतेंपितृव्रतीपावनाति  
 पितरांतें ॥ भूतार्चकभूतातेंपावतिमद्रक्तमजनइतरांतें ॥ २२ ॥ ॥ दोहरा  
 देवभगतदेवनलहेपितृपूजेपितृधान ॥ भूतजजेभूतहिलहेमोपूजेभगवान ॥  
 ॥ २५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ देवपितृआराधनाकरिती ॥ भूतेंदेवतातेभजती ॥  
 ज्यांभजेत्यांलोकांजाती ॥ मजभजतीमजपावतीने ॥ २५ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥  
 भजनार्चांफळेंअसतीबहूत ॥ आह्मीसांगोत्यांतमुख्यचार ॥ १ ॥ देवतोपासनीदे  
 वांसपावतो ॥ पदवीभोगीतोऐश्वर्याची ॥ २ ॥ पितराउद्देशेंश्राद्धपक्षदर्श ॥ तेणें  
 व्यावेहर्षपितृलोकीं ॥ ३ ॥ भूतांचेंयजनसाधनस्मशानीं ॥ अंतीतेचस्थानी  
 अधीकारी ॥ ४ ॥ आतांमाझीभक्तीमातेंचपावेल ॥ आनंदेंगाईलनुकाजेसा

५ ॥ ॥ २५ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ पत्रं पुष्पं फलं तोयं योमेभक्त्या प्रयच्छ  
 ति ॥ तदहं भक्त्युपहृतमश्रामि प्रयतात्मनः ॥ २६ ॥ ॥ सम ॥ ॥  
 पत्रं पुष्पं फलं पाणीजोजेंअर्पिलभक्तिनें ॥ तेंभक्षितोंजेंनिःकामेंभक्तीनेंमजअर्पि  
 लें ॥ २६ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ फलफूलदलजलेंहीजोमातेंकरुनिभक्तिअर्पित  
 से ॥ भक्तीनेंअणियलेंतेंमीअमृतचिह्णोनिवर्पितसें ॥ २६ ॥ ॥ दोहरा ॥  
 पानफूलनीरकोंजोआर्चकरीतप्रीत ॥ लेउदियोहोंभगवतकोंकरेप्रेमकेभीत ॥ २६ ॥  
 ओवी ॥ ॥ पत्रपुष्पफलउदक ॥ जेमजदेतीभक्तिपूर्वक ॥ तेंमीअंगिकारीआ  
 इक ॥ भक्तिभावेकरूनियां ॥ २६ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ संकटतेंनाहांवैष्णवापूजेचें  
 स्वल्पहनवरीचेंवर्मसांगूं ॥ १ ॥ पत्रहोवृक्षाचेंतुळसीचेंवेलाचें ॥ फळहीफुकाचेंसांपडेजें  
 ॥ २ ॥ वनफळभिलुटिचेंपरीअसो ॥ चवीनगवसोजयामाजी ॥ ३ ॥ नानरीपाण्याचेंसं-  
 कटपडेना ॥ वोतोमीहीवेनाभक्तीतापें ॥ ४ ॥ भक्षीपसरूनीमुखलाडेंकोडें ॥ निष्काम-  
 आवहेतुकाहणे ॥ ५ ॥ २६ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ यत्करोषियदश्रासियज्जुहो  
 विददासियत् ॥ यत्तपस्यसिकौंतेयतत्कुरुष्वमर्पणम् ॥ २७ ॥ ॥ सम



करिसी जें भक्षिसी जें जें देसी होमिसी लजे ॥ तपही करिसी पार्थी जें तें करि मर्पण ॥ २७ ॥  
 आर्या ॥ ॥ जें करिशी जें खाशी जें होमि शि तपशि आशि जें देशी ॥ तें मज करि अर्प-  
 णतुं हामी श्री कृष्णा तुज चिउपदेशी ॥ २७ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जो कछु करन खात है  
 जो होमत जो देत ॥ अर्जुन जो तू तप करे मोहि देत करि हेत ॥ २७ ॥ ॥ ओवी ॥  
 जें करणें आणि भक्षणें ॥ जें अग्नीसि होम करणें ॥ जें तपांत पसाधणें ॥ तें मज अर्पण क-  
 री ॥ २७ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ तूं हणसी आही भक्ती कैसी कीजे ॥ श्लोकार्थ सां-  
 गीजे याच लागी ॥ १ ॥ करिसी कर्म हातें मुखें जें भक्षीसी ॥ अयवादानें देसी याच काला  
 ॥ २ ॥ होमिसी यद्यपि राजसुहृद मेधीं ॥ नेमें तप कधीं आचरसी ॥ ३ ॥ पार्थी जें तें करी म-  
 र्पण सर्व ॥ येक गेल्या गर्व तुका होतो ॥ ४ ॥ २७ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ शूभाशू-  
 भ फलैरेवं मोक्षसे कर्म बंधनैः ॥ संन्यासयोग युक्तात्मा विमुक्तो मामुपैष्य-  
 सि ॥ २८ ॥ ॥ सम ॥ ॥ फळाब न्यावा इदां हां पासुनी सुटसी असा ॥ या  
 संन्यासें युक्तचित्त मुक्त नूं मज पावसी ॥ २८ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ तेणें त्याजिसी पा-  
 र्थाशूभाशूभ फलारव्य कर्म बंधमला ॥ संन्यासयोग युक्त हि पावसि होऊनि मुक्त तूं

अमला ॥ २८ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ भलें बुरें जो कर महीं तिन तें छूटत मीत ॥ ज-  
 गत जोग संन्यास करी मोमिल होनि हचित ॥ २८ ॥ ॥ ओवी ॥ शूभाशूभ फळ ॥  
 कर्म बंध सुटें सकळ ॥ संन्यासयोग युक्त होऊनि केवळ ॥ तूं मज पावसी ॥ २८ ॥  
 अभंग ॥ ॥ घेउनी सुकृत ह्यासी देसी काय ॥ गोष्टी सुख माय तेच ऐक ॥  
 ॥ १ ॥ फळाब न्यावा इदां चातूं विभागी ॥ पासोनियां उगी वृत्ती मुक्त ॥ २ ॥ असा या  
 संन्यासें युक्त चिते त्वरा ॥ पावसी सत्वरामज मुक्त ॥ ३ ॥ तुका दास गुरु किं कर पावन  
 जाला तेणें जन उद्धरीलें ॥ ४ ॥ २८ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ समो हं सर्व भूतेषु  
 न मे द्वेष्योऽस्ति न प्रियः ये भजंतितु मां भक्त्या मयि ते तेषु चाप्यहम् ॥  
 २९ ॥ ॥ सम ॥ ॥ सममी सकळां भूतीं न द्वेषी मजन प्रिय ॥ परिजे भजती  
 प्रेमें मीत्यांत मज माजितें ॥ २९ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मीसम सर्वां भूतीं न प्रिय  
 न द्वेष्य ही मजर माजी ॥ मज भजती जे प्रेमें मीत्या माजी हिते हि मज माजी ॥ २९ ॥ ॥  
 दोहरा ॥ ॥ हों सब तोर समान हों मेरे प्रीत न दोह ॥ मोकों सेवे भगत जो तित में मो-  
 रे मोह ॥ २९ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ सर्व भूतांचे वाई ॥ मीसम बुद्धी असो पाही ॥ म-



जवेरीमित्रदोही ॥ समचिअसे ॥ २९ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ भूताकृतीभिन्ना  
छंद्यांचेभिन्न ॥ साधूसर्वाभिन्न एकमोहो ॥ १ ॥ हेपुनाउमदेजेप्रियतेतैसे ॥ घर  
चीचेअसेशीवजेवीं ॥ २ ॥ वडीलधाकुटासहुरुनजाणे ॥ ऐसीममताजेणेंसाधी-  
जेगा ॥ ३ ॥ माझेदाईतोचीत्याचेदाईमीची ॥ दर्पणविंबाचीतुकाकळा ॥ ४ ॥ २९  
श्लोक ॥ ॥ अपिचेत्सदुराचारोभजतेमामनन्यभाक् ॥ साधुरेव  
समंतव्यः सम्यग्व्यवसितोहिसः ॥ ३० ॥ ॥ सम० ॥ ॥ जरीअसेदुरा  
चारीभजेमजनआणिकां ॥ तोतूंसाधूचिमानावाकीत्यांचादिव्यनिश्चय ॥ ३० ॥  
आर्या ॥ ॥ अकृनिदुराचारीहीमजलाहोउनिअनन्यजोभजतो ॥ साधुचि  
तोमानावानिश्चयत्याचाबरागमेमजतो ॥ ३० ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ दुराचारमों  
कोंभजेकरीअननकेभाय ॥ ताकोतुमसाधुगिनोशुभनिश्चयकेदाय ॥ ३० ॥ ॥  
ओवी ॥ ॥ असेदुष्टदुराचारी ॥ मातेंभजेअनन्यभक्तिनेजरी ॥ तरीतुवांतो-  
साधूचमानावापरी ॥ कीत्यांचादिव्यनिश्चय ॥ ३० ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ जरीअ  
सेदुराचारी ॥ वाल्हाकोळीयाचेसरी ॥ १ ॥ भजेमजनआणिका ॥ शैवजैसाकींच्यं-  
व-

वका ॥ २ ॥ तोतोसाधूचमानावा ॥ जेथेंदेवसांपडावा ॥ ३ ॥ तेथेंनिश्चयदेव ॥ तुक्या  
नेणेहव्यकव्य ॥ ४ ॥ ३० ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ क्षिप्रंभवतिधर्मात्माशश्व  
च्छांतिंनिगच्छति ॥ कौंतेयप्रतिजानीहिनमेभक्तः प्रणश्यति ॥ ३१ ॥  
सम० ॥ ॥ तोहोतोशीघ्रधर्मात्मापावतोशांतिशाश्वति ॥ पार्थामद्रक्तनासेनाहेज  
गीपेंजघालितूं ॥ ३१ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ सत्वरहोतोसुकृतीपावेस्थिरशांतिनमिति  
जाज्ञातें ॥ मद्रक्तांनानसेकरिकौंतेयाअशाप्रतिज्ञातें ॥ ३१ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥  
शीघ्रहोयधर्मात्माशांतलहेबहुभाय ॥ अर्जुननिहचयजानतूंनहिमोभग तन  
साय ॥ ३१ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ तेतात्काळधर्माहोउन ॥ निरंतरशांतिनेअसतीपा  
उन ॥ माझियाभक्तांसिजाण ॥ नाशनाहीअर्जुना ॥ ३१ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥  
तोगाहोतोशीघ्रगती ॥ धर्मात्माहेजाणस्थिती ॥ १ ॥ शांतीशाश्वतपावतो ॥ कींमारुती  
मजभासतो ॥ २ ॥ पार्थानासेनामद्रक्त ॥ ध्रुवतेवीराहेखस्य ॥ ३ ॥ पेंजघालीतूंहेज  
गी ॥ तुकालीनपांडुरंगी ॥ ४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ मां हि पार्थव्यपाश्रित्य  
येऽपिर्युः पापयोनेयः ॥ स्थिरोवैश्यास्तथा शूद्रास्तेऽपि यांति परांगतिम् ॥ ३२



सम ॥ ॥ चांडाकादिकजातीनें पापीतेहि महागति ॥ पावती भजतां माते स्त्रियावें श्रद्धा ॥ ३२ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ माझा आश्रय करुनीजे कोणी पापयोनिच्या देहां ॥ स्त्री श्रद्धावें श्रद्धा ते से जाती परमगति न पडनि संदेहां ॥ ३२ ॥ ॥ दोहरा ॥ अर्जुन सेवत मोहि जो पापन जो नहु होय ॥ श्रिया श्रद्धा और वेस पुनिल हे परमगति सोय ॥ ३२ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ स्त्रीवें श्रद्धा आदिकरून ॥ पापयोनि असोन ॥ माझा भक्ती केलियानें ॥ तथासीं जाण परमगती ॥ ३२ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ चांडाकादिकजातीनें ॥ आश्रय घ्यावा संगतीनें ॥ १ ॥ पापीतेही महागतीनें ॥ येथें गर्जता पुराणें ॥ २ ॥ माते पावती भजतां ॥ येथें नेहे द्वैतवार्त्ता ॥ ३ ॥ स्त्रियावें श्रद्धा हि ॥ तुका ह्याने पारनाही ॥ ४ ॥ ३२ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ किंपुन ब्राह्मणाः पुण्या भक्ता राजपयस्तथा ॥ अनित्यमसुखं लोकमिमं प्राप्य भजस्व माम् ॥ ३३ ॥ ॥ सम ॥ पुण्यब्राह्मणराजर्षियाचें नवल कायसें ॥ यादुःखामृत्युलोकीं तूं राजर्षी भज गामज ॥ ३३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मगतो भक्त ब्राह्मणराजर्षी पुण्यपावती लनिका ॥ मज तूं भज हा पाउनि नेश्वर नर लोक थोर दुःखनिका ॥ ३३ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ हिज पु

नीत और भक्त वरराज करुनी सख भाय ॥ सुख अनित्य या लोक कों मो कों भज चित्त चाय ॥ ३३ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ यापरी हिज भक्त पुण्यवंत ॥ राजर्षी पावती समस्त ॥ अनित्य सुख लोक पाउनी लरित ॥ मज भजे तूं ॥ ३३ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ पुण्यब्राह्मणराजर्षी ॥ गाधिजामदग्न्य ऋषी ॥ १ ॥ त्याचें कायसें नवल ॥ आहे मोक्षचव रडोल ॥ २ ॥ अनित्य दुःख मृत्युलोकीं ॥ फळ हें चगा अवलोकीं ॥ माते पार्थिवा भजावें ॥ तुक्या ऐसे उद्धरावें ॥ ४ ॥ ३३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ मन्मना भव मद्रक्तो मद्याजीमान्नमस्कृ ॥ मामेवैष्यसि शुक्तेव मात्मानं मत्परायणः ॥ ३४ ॥ ॥ सम ॥ ॥ मद्रूपी मन मद्रक्त माझे यजन वंदन ॥ मदाश्रित असे चित्त योजितां मज पावसी ॥ ३४ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मद्रूपी मन ठवी मद्रक्ती करि मलान भीय जरे ॥ यापरि मनासि योजुनि मदाश्रयें पावसी मला गजरे ॥ ३४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मो कों भजे निचिंत न द्वै मोहि मोते मन राख ॥ यह तुत मोहि मिले त्यों मन सो अभिलख ॥ ३५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ माझे ठायीं अंतःकरण ॥ भक्तिरूप मज अर्पण ॥ मज उद्देशें योग करून योजितां मज पावसी ॥ ३४ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ आतां प्रसंगांती गोष्ट ॥ तुसीं बोळ



एकस्पष्ट ॥१॥ मनज्याचें माझ्या रूपीं ॥ भक्ती माझ्या जैशा गोपी ॥ २॥ माझे वज्र  
 नवंदन ॥ राधाप्रिय नंदसून ॥ मदाश्रित चित्त असे ॥ मजपावे तुका कैसे ॥ ४॥ ३४  
 इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु ० राजविद्याराजगुह्ययोगो नाम नवमोऽध्यायः ९  
 वामन ॥ ॥ इति टीकासमश्लोकीं अध्यायानवमावरी ॥ श्रीपार्थसारथी  
 कर्ता जो वामन मनोरथी ॥ ९ ॥ ॥ असंग ॥ ॥ ऐसा भद्याजीचा अर्थ ॥ नवमा  
 ऐके मला पार्थ ॥ १॥ प्रसंग संपला येथुनी ॥ भाव जाणावास ज्जनीं ॥ २॥ राजविद्या  
 राजगुह्य ॥ योगवर्णिलासे पाहे ॥ ३॥ श्रवण पठणें संशय ॥ तुका हणेल या जाय  
 ४॥ ९॥ ॥ इति गीतार्थ बोधिन्यां श्रीमद्भगवद्गीताटीकायां नवमोऽध्यायः ९  
 श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ शतं भवतु ॥ श्रीगोपालकृष्णाय नमः ७



गी०

श्रीगणेशायनमः॥ ॥वामन॥ ॥सप्तमाध्यायपर्यंततत्त्वमार्गेजगद्गुरु॥बोलि  
लाअर्जुनालातेजा लेसर्वपरोक्षवत्॥१॥पुसावेअर्जुनेतत्त्वकरावीकरुणाभग॥या  
भावेसप्तमाध्यायीसप्तधायत्तबोलिला॥२॥कींब्रह्मअध्यात्मकर्मअधिभूतादिमी  
तयां॥मातेजाणतिपुण्यात्मेभजतीमजलाचिते॥३॥तद्विद्विप्रणिपातेनइत्यादि-  
श्लोकदोनहे॥अध्यायांतचतुर्थीतबोलिलायाचिआशये॥४॥कींजाईसंतांशर  
णतेज्ञानउपदेशिती॥भावकींयेशरणतूंमगसांगेनतत्त्वमी॥५॥परंतुकर्मसंन्या  
सेकर्मयोगेकरूंनियां॥श्रेयहासंशयमधेआडआलाधनंजया॥६॥पंचमाध्याय  
आरंभींकेलाप्रश्नहणूनियां॥संन्यासकर्मयोगाचेंकृष्णेंतत्त्वनिरोपिलें॥७॥प्रसं  
गेआरुरुक्षालाकर्मकारणबोलतां॥आरूढकेसाहेशंकाहरायायोगबोलिला॥८॥  
समाधिनिर्गुणाकारषष्ठाध्यायांतबोलिला॥विश्वात्मयोगहीतेथेफळरूपेचिबर्णि-  
ला॥९॥तोविस्तारेंसप्तमांतविभूतिसहबोलिला॥वासुदेवःसर्वमितिप्रसंगेभक्तव-  
र्णिला॥१०॥उत्तमश्लोकमुरिंचेहेंश्लोकांमृतसेवितां॥तत्त्वप्रश्नकरावाहेंनस्मरेपां  
दुनंदना॥११॥कृपाजरीउपजलीतन्हींआपणहूनिजों॥नयेशरणजोसंतीतत्त्वसांगों

अ०

८



नयेतया ॥१२॥ ह्यणोनिपूर्वाध्यायांतीं ब्रह्मकर्मादिसप्तधा ॥ ज्ञेयबोलो निसंक्षेपे प्र  
 श्नाचं बीजपेरिलें ॥१३॥ कीं ब्रह्मजाणती तेचिते सर्वब्रह्मजाणति ॥ भावकीं वेगळे-  
 आधीं जाणतां सर्वब्रह्मते ॥१४॥ अक्षरं ब्रह्म परमं ऐसे उत्तरही पुढें ॥ होणार कीं जें पर  
 म शुद्ध ते ब्रह्म अक्षर ॥१५॥ भावकीं क्षरही ब्रह्म बोलिजे अधिभूत जें ॥ अधिभूत  
 क्षरो भाव ह्यण ऊनि वदे लजें ॥१६॥ जें अक्षर क्षरहितें जें सोने तें चिभूषण ॥ जें कां  
 के वळ तें सोने ह्यणावें तें चिभूषण ॥१७॥ नविकार सुवर्णालान अळंकार वेगळा ॥  
 निर्विकार क्षरतीं हीन अन्यक्षर भागही ॥१८॥ गूढार्थ हान कळतां करावा प्रश्न अर्जु  
 ने ॥ करावामगतत्वाचा उपदेश अनुग्रह ॥१९॥ या भावें सप्तधा ज्ञेय बोलो नीराहिला  
 उगा ॥ प्रश्न बीजांत ही तत्त्व गूढ भावें निरोपिलें ॥२०॥ त्या मधें ब्रह्म जें सर्व जाणावें काय  
 काय ते ॥ तन्हीं ब्रह्मचि अध्यात्म ह्यणि जें तें चि आपण ॥२१॥ आपुला भाव अध्यात्म  
 त्याचें उत्तरही असें ॥ भावकीं हा स्वयें ब्रह्म जो जाणो इच्छितो तया ॥२२॥ कर्मकीं क्षर  
 भागाची उत्पत्तिकरि सृष्टितें ॥ भूतांचा आणि रवी नाना भावांचा जे थड्डव ॥२३॥ नमो  
 वतां भोवतां हे मेदिनी सृष्टिच्या भ्रमे ॥ ब्रह्मक्रियारूप दिसे अविद्या दृष्टिच्या भ्रमे ॥२४॥

एवं कर्म ब्रह्म आणि अधिभूतादि जें त्रय ॥ तें हि ब्रह्मचि जाणावें तिन्हीं कांत एक जे ॥  
 ॥२५॥ आकाशी कुंभ सजळ आकाश उदकीं घटी ॥ प्रतिबिंबेन भजळीं तिन्हीं कांत ये  
 क जें ॥२६॥ ईश्वरामाजि हे देह देहीं व्यापक ईश्वर ॥ जीवत प्रतिबिंबां शांतिन्हीं कांत  
 येक हें ॥२७॥ त्या मधें अधिदेवारव्य जीवात्मा प्रतिबिंब तो ॥ उपाधिवांचुनी आणि बिंबा  
 वांचुनी जो नसे ॥२८॥ प्रतिबिंब दिसे व्योम जें कांडळ मळीजळीं ॥ बिंबाकाशा घटापा-  
 ण्या वांचुनी तें असे चिना ॥२९॥ साधिभूताधिदैवमांसाधिय संचये विदुः ॥ ह्यणोनि  
 देहीं सहित अधिदैव निरोपिला ॥३०॥ यालागीं देह क्षर जो ह्यणावा अधिभूत तो ॥  
 तया सहित जाणावा जीवात्मा अधिदैव तो ॥३१॥ अधियज्ञा सहित कीं निज बिंबात्म  
 या सह ॥ जाणावा फळ भोक्ता हा तो यज्ञादि फळ प्रद ॥३२॥ प्रश्नोत्तर हि ऐसे चि होणा  
 र अधिभूत जो ॥ क्षर तो आणि पुरुष अधिदैव ह्यणो नियां ॥३३॥ अधियज्ञा हिया देहीं  
 माचया उत्तरीं हरी ॥ बोले लयाचि अर्था तें पहावें सज्जनीं बरें ॥३४॥ गूढार्थ हान कळ  
 तां करील प्रश्न अर्जुन ॥ तेथूनियां समश्लोकी संगति श्लोक हे पृथक् ॥३५॥ ॥  
 श्लोक ॥ ॥ अर्जुन उवाच ॥ ॥ किंतु ब्रह्म किमध्यात्मं किं कर्म पुरुषोत्तम ॥ अ



धिभूतंचकिंप्रोक्तमधिदैवंकिमुच्यते॥१॥ ॥सम०॥ ॥कायतेब्रह्मअध्या  
 त्मकर्महीपुरुषोत्तमा॥अधिभूतकसेकैसेअधिदैवहिवोलिजे॥१॥ ॥आर्या  
 पुरुषोत्तमाकवणतेअध्यात्मब्रह्मआणितेंकर्म॥अधिदैवहिअधिभूतहिवदत्या  
 चेंतेअसेलबावर्म॥१॥ ॥दोहरा॥ ॥अध्यात्मकेब्रह्मकोंकरमकाहजग  
 दीश॥अधिदैवतअधिभूतकोंतुमजानतविरचिस॥१॥ ॥ओवी॥ ॥पा  
 र्थसणेपुरुषोत्तमा॥कैसानिवाडाकर्मब्रह्मा॥अधिभूतअधिदैवतआह्या॥नि  
 वडूनिसांगिजे॥१॥ ॥अभंग॥ ॥पूर्वप्रसंगांतपरमहंसयोग॥निवेदीश्री  
 रंगआत्मलाभे॥१॥ परीप्रसंगांतींऐकिलेपार्थिवें॥अध्यात्मवरवेंअधिभूत॥२॥  
 गूढनसमजेयास्तवआशंका॥घेऊनीआशंकाघेतूंझाडा॥३॥तेसप्तप्रश्नयेका  
 मार्गेयेक॥ऐकासकळीकभावीकहो॥४॥ऐकामहाराजराजमुगुटांत॥जोडोनी  
 यांहातविनवीतो॥५॥देवरायाकायब्रह्मतेसांगावें॥तैसेंचबोलावेंअध्यात्मही  
 ॥६॥पुरुषोत्तमाकर्मकरासहणावें॥अधिभूतवरवेंतैसेंसांग॥७॥अधिदैवत  
 त्यासंस्कारुनीबोले॥वर्मनकळलेबोलेतुका॥८॥१॥ ॥श्लोक॥ ॥अधिय

तःकथंकोऽत्रदेहेऽस्मिन्मधुसूदन॥प्रयाणकालेचकथंज्ञेयोऽसिनियता  
 त्मभिः॥२॥ ॥सम०॥ ॥अधियज्ञकसाकोणयादेहीमधुसूदना॥जाणावा  
 सिकसाप्राणप्रयाणींसज्जनेतिही॥२॥ ॥आर्या॥ ॥कोणकसायादेहीअधि  
 यज्ञमनांतदेहिंवाणावे॥कैसेंप्रयाणसमयींगृहीतचित्तींतुलाहिजाणावें॥२॥ ॥  
 दोहरा॥ ॥अधिजग्यहिकासोंकहतकैसेंतुमकोंजान॥कैसेंतुमकोंजानियें  
 प्राणकरतजबगोन॥२॥ ॥ओवी॥ ॥अधियज्ञकसाकोण॥देहांतओळखावा  
 कवण॥अंतकाळींतूंमधुसूदन॥यत्तचित्तींकेवींजाणिजे॥२॥ ॥अभंग॥ ॥  
 अधियज्ञकैसाकोणताहणावा॥देहींयाजाणावाकैसाआहीं॥१॥जाणावासिकै  
 साप्राणाच्याप्रयाणीं॥प्रत्यक्षकाहाणीहस्तींलाभे॥२॥सज्जनेतयानीविचारपंथाने  
 ॥यावेंमधुसूदनेबोलावेंहे॥३॥तुकाहणेंप्रश्नसातअर्जुनाचे॥हंससत्याब्धीचेहेला  
 वेहे॥४॥२॥ ॥श्लोक॥ ॥श्रीभगवानुवाच॥ ॥अक्षरंब्रह्मपरमंस्वभा  
 वोऽध्यात्ममुच्यते॥भूतभावोद्भवकरोविसर्गःकर्मसंज्ञितः॥३॥ सम०  
 अक्षरब्रह्मजेंशुद्धअध्यात्मस्वात्मभावजो॥भूतभौतिकउत्पत्तिकरिजेसृष्टिकर्मते॥



आर्या ॥ ॥ अक्षरपरमब्रह्मस्वभाव अध्यात्मवदतिमुनिवर्ग ॥ पंचमहाभूतांचा वि-  
 कार ते जाण कर्म तनु सर्ग ॥ ३ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ अक्षर को ब्रह्म हिक हन अध्यात्म  
 जु सभाय ॥ जो उपजावत जगत को सोई कर मरुदाय ॥ ३ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ अक्ष-  
 र ते चि ब्रह्म ॥ सद्भाव तो चि अध्यात्म ॥ भूत भावाचे विसर्ग कर्म ॥ ते कर्म नाणिजे ॥ ३ ॥  
 अभंग ॥ ॥ हां सोनी बोलीला कर्तजो जगाचा ॥ आमुच्या लाभाचा संशयो हा ॥ १ ॥  
 शुद्ध ब्रह्म जे ते ह्मणावे अक्षर ॥ अध्यात्म प्रकार भावे बोले ॥ २ ॥ भूत भौतिकांची जे  
 कांहीं उत्पत्ती ॥ सृष्टी करी जे ते कर्म जे कां ॥ ३ ॥ तुका ह्मणे श्रोतीं व्हावे सावधान ॥ करावे चिं-  
 तन भगवंताचे ॥ ४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अधिभूत क्षरोभावः पुरुषश्चाधि-  
 दैवतम् ॥ अधियज्ञोऽहमेवात्र देहे देहभृतां वर ॥ ४ ॥ ॥ सम ॥ ॥ अधिभू-  
 त क्षर तनू जीवात्मा अधिदैवत ॥ बिंब त्या प्रति बिंबाचा देही च अधियज्ञमी ॥ ४ ॥ आ ॥  
 अधिभूत क्षर तनु हे अक्षर अधिदैव होय अधिकारी ॥ अधियज्ञमी च देही जीवांचा पाळ  
 णार उपकारी ॥ ४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ देह जूय ह अधिभूत है अधिदैवत है जीव ॥ सब  
 देह न के देह मोहो अधिजग्य स्फुपीव ॥ ४ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ अक्षर ते अधिभूत ॥ जीव

गी.

त्मा अधिदैवत ॥ आदि अनंत सर्वोत्तम ॥ अधियज्ञ देहीं मी ॥ ४ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ अ-  
 धिभूत क्षर तनू हा विकार ॥ जीवात्मा प्रखर अधिदैव ॥ १ ॥ बिंब त्याच प्रभे प्रति बिंब-  
 न्याये ॥ अधियज्ञ होय याच देही ॥ २ ॥ तुका ह्मणे आतां सांगेल अंतर ॥ न धरुनी दूर स-  
 जनासी ॥ ३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अंतकाले च मामेव स्मरन्मुक्ता कले वरम् ॥ यः  
 प्रयाति समं द्रावं याति नास्त्यत्र संशयः ॥ ५ ॥ ॥ सम ॥ ॥ माते चि अंतका-  
 लीं ही स्मरतां देह सोडुनी ॥ जो जाय तो मत्स्वरूपा पावे येथे न संशय ॥ ५ ॥ आर्या ॥  
 जो मनुज अंतकाची स्मरोनि माते त्यजी कले वरतो ॥ येथे संशय नाही माझ्या भावा-  
 सितो बळे वरतो ॥ ५ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ अंतसमे देह तजत मोक्ष मरन जो होय ॥  
 सोत बहि मोको मिले ताहां न संशय कोय ॥ ५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ अंतकाचीं मज स्म-  
 रोनी ॥ जो जाय कले वरटा कोनी ॥ तो पावे मज लागुनी ॥ ॥ येथे नाही संशय ॥ ५ ॥ ॥  
 अभंग ॥ ॥ माते च प्रयाणी जीवीं धरुनियां ॥ देह सोडि लीया नाम स्मरणें ॥ १ ॥ जाय  
 प्राण नयाम द्रूपावांचुनी ॥ विश्रान्ति नयनीं आढळेना ॥ २ ॥ संशय काय साकां कणा आ-  
 रसा ॥ पाहाणे धार सा लागली या ॥ ३ ॥ तुका ह्मणे नामें जा लागज मुक्त ॥ प्राणी ते अशक्त

अ-



उद्धरेवी॥४॥५॥ ॥श्लोक॥ ॥यंयंवाऽपिस्मरन्भावंत्यजत्यंतकलेवर  
 म्॥तंतमेवैतिकोंतेयसदातद्भावभावितः॥६॥ ॥सम०॥ ॥जेंजेअणि  
 कहीरूपस्मरतांदेहजोत्यजी॥तेंतेंचिपावेस्मरणेरंगलाज्याचियांसदा॥६॥ ॥  
 आर्या॥ ॥लावीकलेवरातेंजाजाभावासिपांडवास्मरुनी॥त्यात्याभावापावेचि-  
 तींतेंभावनासदाधरुनी॥६॥ ॥दोहरा॥ ॥प्राणीजवदेहतनेस्मरेकाज  
 अनान॥यामेंसंशयनहीनपावेसोयीआन॥६॥ ॥ओवी॥ ॥ज्याज्याभावेस्म  
 रतां॥होयदेहत्यजिता॥त्यातेंपावेकुंतीसुता॥सदातद्भावह्मणोनियां॥६॥ अ०  
 जेंजेआणीकहीध्यान॥अंतींलदयींधरुन॥१॥ देहत्यागिलाजयाने॥जायपाहेतो  
 तींस्थानें॥२॥ येकरंगलेंअंतर॥आत्मातेथेंधरीथार॥३॥ लुकाह्मणेयेहपरी॥वास  
 नेच्याकरींदोरी॥४॥६॥ ॥श्लोक॥ ॥तस्मात्सर्वेषु कालेषु मामनुस्मर  
 युध्यच्च॥मय्यर्पितमनोबुद्धिर्मा मेवैष्यस्य संशयम्॥७॥ ॥सम०॥ ॥  
 तस्मात्तूं सर्वदामातेंस्मरहेंयुत्थहीकरी॥समर्पितांबुद्धिमनभजमातेंचिपावसी॥७  
 आर्या॥ ॥यास्तवसर्वीकाळींस्मरमजपरितुंकरीअधींयुत्थ॥पावसिनिश्चितमातें

मन॥स्मरनिश्चितमातें॥८॥ ॥अमंग॥ ॥  
 पुंकरपावसाय॥८॥ ॥ओवी॥ ॥अमंग॥ ॥  
 ८॥ ॥देहरी॥ ॥जोगओरअमंग॥ ॥  
 गतिरतेअमंग॥ ॥देवदेव॥ ॥  
 यामने॥ ॥देवविमंग॥ ॥  
 यातिपायुनिश्चितयव॥ ॥सम०॥ ॥  
 ॥श्लोक॥ ॥अमंग॥ ॥  
 सुकहेसामंग॥ ॥  
 या॥ ॥  
 मजपावसांनिश्चित॥ ॥  
 जसवृकाळीं॥ ॥  
 किनमीन॥ ॥  
 मजकांमनवृत्तिमंग॥ ॥



उद्धरेन्वी॥४॥५॥ ॥श्लोक॥ ॥यंयंवाऽपिस्मरन्भावंत्यजत्यंतेकलेवर  
म्॥तंतमेवैतिकोंतेयसदातद्भावभावितः॥६॥ ॥सम०॥ ॥जंजंअणि  
कहीरूपस्मरतांदेहजोत्यजी॥तेतंचिपावेस्मरणेरंगलाज्यावियांसदा॥६॥ ॥  
आर्या॥ ॥लावीकलेवरातेंजाजाभावासिपांडवास्मरुनी॥त्यात्याभावापावेचि-  
तींतेभावनासदाधरुनी॥६॥ ॥दोहरा॥ ॥प्राणीजबदेहतनेस्मरेकाज  
अनान॥यामेंसंशयनहीनपावेसोयीआन॥६॥ ॥ओवी॥ ॥ज्याज्याभावेस्म  
रतां॥होयदेहत्यजिता॥त्यातेपावेकुंतीसुता॥सदातद्भावह्मणोनियां॥६॥ अ०  
जंजंआणीकहीध्यान॥अंतींलुदयींधरुन॥१॥ देहत्यागिलाजयाने॥जायपाहेतो  
तींस्थाने॥२॥ येकरंगलेअंतर॥आत्मातेथेंधरीथार॥३॥ तुकाह्मणेयेहपरी॥वास  
नेच्याकरींदोरी॥४॥६॥ ॥श्लोक॥ ॥तस्मात्सर्वेषु कालेषु मामनुस्मर  
युध्यच्च॥मय्यर्पितमनोबुद्धिर्मा मेवैष्यस्य संशयम्॥७॥ ॥सम०॥ ॥  
तस्मात्तूं सर्वदामातेस्मरहेयुत्थहीकरी॥समर्पितांबुद्धिमनभजमातेंचिपावसी॥७  
आर्या॥ ॥यास्तवसर्वाकाळींस्मरमजपरितुंकरीअधीयुत्थ॥पावसिनिश्चितमाते

मजलामनबुद्धिअर्पुनीशुध॥७॥ ॥दोहरा॥ ॥मेरोस्मरननितकरेजुत्थकरे  
किनमीत॥अरपेमोमेंबुद्धिमनहोआउतबचिन्त॥७॥ ॥ओवी॥ ॥यास्तवम  
जसर्वाकाळींउच्चारि॥मजस्मरोनियांयुत्थकरी॥माझेठायींमनबुद्धीदृढधरी॥तेणे  
मजपावसीनिश्चित॥७॥ ॥अभंग॥ ॥तस्मात्तूं सर्वदामार्था॥मातेस्मरभावपं  
था॥१॥ युत्थनिःशंककरावे॥मजहृदयींसाठवावे॥२॥ बुद्धिआल्याआमुचेठायीं॥  
मुक्तहोसीसंशयकाई॥३॥ निश्चयेंपावसीमाते॥तुकाशरणअनन्याते॥४॥७॥  
॥श्लोक॥ ॥अभ्यासयोगयुक्तेनचेतसानान्यगामिना॥परमंपुरुषंदिव्यं  
यातिपार्थमुचिंतयन्॥८॥ ॥सम०॥ ॥अभ्यासयोगेंअन्यत्रजायनाऐशि  
यामने॥दिव्यचिन्मात्रपुरुषापावेसततचिंतिता॥८॥ ॥आर्या॥ ॥अभ्यासयो  
गनिरतेअनन्यचित्तेसंदैवचिंतून॥दिव्यपरमपुरुषात्यापावेविषईकदानगुंतोन॥  
८॥ ॥दोहरा॥ ॥जोगऔरअभ्यासमेंजाकोथिरचित्तहोय॥मोचिंताराखेसदां  
पुरुषपावेसोय॥८॥ ॥ओवी॥ ॥अभ्यासयोगेंकरुन॥चित्तअन्यत्रनकरीग  
मन॥स्थिरचित्तजालियाजाण॥पार्थातेपरमपुरुषातेपावती॥८॥ ॥अभंग॥



॥ अगाअभ्यासाचायोग ॥ दृढआसलीयाचांग ॥ १॥ मगअन्यत्रमार्गाति ॥ पार्थान  
जातीमहंत ॥ २॥ मनेंऐशियाकसवटी ॥ दिव्यपुरुषीघालीमिठी ॥ ३॥ पावेसततचि  
न्मात्र ॥ तुकींयेकचित्तनमात्र ॥ ४॥ ८॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ कविपुराणमनुशासि  
तारमणोरणीयांसमनुस्मरेद्यः ॥ सर्वस्यधातारमचिंत्यरूपमादित्यवर्ण  
तमसःपरस्तातू ॥ ९॥ ॥ सम० ॥ ॥ पुराणसर्वज्ञफळप्रदालास्मरेलजोसूक्ष्म  
अतींद्रियाला ॥ अतर्क्यरूपीधरिविष्वजालासूर्यप्रकाशोनिनमीनिराळा ॥ ९॥  
॥ आर्या ॥ ॥ तमसःपरिरवितेजाअचिंत्यधाताकविअणुहोनिअणू ॥ शास्त्रपुरा  
णमीमजचिंतुनिदेजोमनादुजेनअणू ॥ ९॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ सबकरनासुखमअ  
तिकविसुपुरातनजान ॥ रविसमानसबतेंपरेसुमरनताकोमान ॥ ९॥ ॥ ओवी ॥  
॥ कविआणिपुराण ॥ लोकशिक्षाकरीजाण ॥ सर्वउत्पत्तिकारण ॥ सूक्ष्माहूनिस्म  
॥ ९॥ ॥ अष्टांग ॥ ॥ अरेपुराणसर्वज्ञ ॥ प्रदायकफळाभिज्ञ ॥ ९॥ स्मरेलजोसू  
क्ष्मदीपा ॥ अतींद्रियआत्मरूपा ॥ १॥ अतर्क्यलगुणेरूपा ॥ धरीविष्वजालाकोपी ॥  
३॥ भानुप्रकाशुनीतमी ॥ तुकाअव्यक्तचिव्योमी ॥ ४॥ ९॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ प्रया

गी०

णकालेमनसाचलेनभक्त्यायुक्तोयोगबलेनचैव ॥ श्रुवोर्मध्येप्राणमावे  
नयसम्यक् सतंपरंपुरुषमुपैतिदिव्यं ॥ १०॥ ॥ सम० ॥ ॥ प्राणप्रयाणीमन  
आवरूनीमद्भक्तिनेंयोगबळंकरूनी ॥ प्राणेंनिजभ्रूयुगचक्रमेदीपावेस्यदिव्यापुरुषा  
अनादी ॥ १०॥ ॥ आर्या ॥ ॥ दिव्यपरमपुरुषालाअचळमनेंयोगभक्तिसाधूनी ॥  
पावेप्रयाणकालींभ्रूमध्येप्राणतोचिरोधूनी ॥ १०॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मरनसमेमनधि  
रकरेभगतिजोगबळपाय ॥ श्रुकुटीमध्यप्राणहीधरेपरमपुरुषमेजाय ॥ १०॥ ॥ ओ  
वी ॥ ॥ ऐसाजोअंतकाळीं ॥ मनचंचळकरीतेवेळीं ॥ भक्तियोगेंतोवळी ॥ प्राणेंश्रुकु  
टीसेदपरमपुरुषानेपावे ॥ १०॥ ॥ अष्टांग ॥ ॥ प्राणप्रयाणीयामना ॥ आवरोनि  
रेअर्जुना ॥ १॥ मद्भक्तीच्यायोगबळें ॥ करूनीप्राणेंयेकमेळें ॥ २॥ निजभ्रुवचक्रयुग ॥  
तेदीपावेज्योतिर्लिंग ॥ ३॥ दिव्यपुरुषाअनादी ॥ तुकासमर्पिलापदी ॥ ४॥ १०॥  
॥ श्लोक ॥ ॥ यदक्षरंवेदविदोवदंतिविशंतियद्यतयोवीतरागाः ॥ यद्विच्छं  
तोब्रह्मचर्यं चरंतितत्तेपदंसंग्रहेणप्रवक्ष्ये ॥ ११॥ ॥ सम० ॥ ॥ जेबोलती  
अक्षरवेदसंतयतीविरागीनिघतीजयांत ॥ इच्छूनिजेकांगुरुमक्तहोतीतत्प्राप्तिसां

अ०  
८



गेन निरोधरीती ॥११॥ ॥ॐ आर्या॥ ॥ जें ब्रह्मचर्य लप्यहि जे येन निरिध निराग  
 निस्तारे ॥ अक्षर वेदज्ञ ह्यण नितें पद तुज सांग तो सविस्तारे ॥११॥ ॥ दोहरा ॥  
 ॥ अक्षर जासों कहत है बितरागत हो जात ॥ ब्रह्मचर्य को जो करे ता पद कीयो हात ॥११॥  
 ॥ ओवी ॥ ॥ ज्यास अविनाश पद बोलती ॥ जें इच्छूनि ब्रह्मचर्य आचरती ॥ तथा  
 तें सन्यासी विरक्त होवो निपावती ॥ तें ससेपें सांगेन मी ॥११॥ ॥ अष्टमंग ॥ ॥ जें  
 कां अक्षर बोलती ॥ वेद संत जया प्रती ॥१॥ यती वीतरागी ज्यांत ॥ निपती धरुनी गु  
 रु हात ॥२॥ ॥ अहो इच्छूनियां जगी ॥ त्यागें लागे लया मार्गी ॥३॥ त्याची प्राप्ती सांगो तु  
 ज ॥ तुक्या निरोधावे बीज ॥४॥ ११॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ सर्वद्वाराणि संयम्य मनो  
 हृदि निरुध्य च ॥ मूर्ध्नि ध्यायाम्नः प्राणमास्थितो योगधारणाम् ॥१२॥  
 ॥ सम ॥ ॥ कोटूनि सकळ द्वारे हृदयीं मन कोटुनी ॥ धरुनि मस्तकीं प्राण अनुष्ठी  
 योगधारणा ॥१२॥ ॥ आर्या ॥ ॥ रोधुनि सर्वद्वारे हृदया माजी मनास ही दसुनी  
 ॥ ब्रह्मांडी प्राण अणुनि अधिष्ठुनी योगधारणे समुनी ॥१२॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ सब  
 द्वार न कोंवस करे मन रों के हि यमाय ॥ प्राण हिराखे सीस में रहे धारणा गाय ॥१२॥

॥ ओवी ॥ ॥ सर्वद्वारे रोधुनी ॥ मन हृदयीं ठेउनी ॥ प्राणमस्तका सिनेउनी ॥ अ  
 नुष्ठी ती योगी योग ॥१२॥ ॥ अष्टमंग ॥ ॥ कोटो नियां नवद्वारे ॥ नेम जिणे प्रत्याहा  
 रें ॥१॥ मन हृदयीं कोटोनी ॥ प्राणमस्तकीं धरोनी ॥२॥ योगधारणा अनुष्ठी ॥ तुका  
 नो हे काही कधी ॥३॥ १२॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ ओंमित्येकाक्षरं ब्रह्म व्याहरन्नाम  
 नुस्मरन् ॥ यः प्रयातित्यजन्देहं स याति परमां गतिम् ॥१३॥ ॥ सम ॥  
 ॥ ओं हे एकाक्षर ब्रह्म जपे मातें स्मरे असा ॥ अर्चिरादि पथें जाय ब्रह्मा सहन यागती  
 ॥१३॥ ॥ आर्या ॥ ॥ जो प्राण वासहि जपतो मातें तें साच नित्य जो स्मरतो ॥ मग अ  
 र्चिरादि मार्गे जाउनि सह ब्रह्म यागती लभतो ॥१३॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ प्राण व अक्षर को  
 जप करे स्मरे मोकोनीत ॥ यह विधि जो देह न जे लहे परम गति मीत ॥१३॥ ॥ ओ  
 वी ॥ ॥ ओंमिति ब्रह्म उच्चारितां ॥ माझे स्मरण करितां ॥ जो होय देह त्याजितां ॥ तो  
 पावे परम गतीस ॥१३॥ ॥ अष्टमंग ॥ ॥ हे येकाक्षर ब्रह्म ॥ वेदशास्त्रांत उत्तम  
 ॥१॥ ऐसा जपे मातें स्मरे ॥ कायावाचा श्रद्धा द्वारे ॥२॥ जाय अर्चिरादी मार्गी ॥ यक  
 द्दु जान संसर्ग ॥३॥ तथा ब्रह्म यासह गती ॥ तुका ह्यणे मुक्त होती ॥४॥ १३॥



॥श्लोक॥ ॥अनन्यचेताःसततंयोमांस्मरतिनित्यशः॥तस्याहंस्कल  
भःपार्थनित्ययुक्तस्ययोगिनः॥१४॥ ॥सम०॥ ॥नव्हेइतरमीऐशाचित्ते  
मातेंस्मरेसदा॥पार्थास्कलभमीत्यालायोगीजोनित्ययोजिला॥१४॥ ॥आर्या॥  
॥मीअन्यनव्हेऐशाचित्तेजोस्मरतसेसदामाते॥पार्थास्कलभमित्यालायोगीजे  
नित्ययोजिलात्याते॥१४॥ ॥दोहरा॥ ॥धिरचित्तमोकोजपेसदानिरंतरहोय॥  
ताजोगिकोंस्कलभहोंऔरलहेनहिकोय॥१४॥ ॥ओवी॥ ॥चित्तेविजेमाझे  
ठायीं॥जेमजध्यातीनित्यपार्हीं॥तयामीस्कलभहोंई॥योगयुक्तहणोनिपार्थी॥  
१४॥ ॥अभंग॥ ॥नव्हेइतरासारिखा॥ऐसाजाणोनियांसखा॥१॥चित्तीचिं  
तीसदास्मरे॥वत्सधेनूसीहुंकारे॥२॥पार्थास्कलभमीत्याला॥रक्षाअंतरवाह्याला  
॥३॥नित्ययोजिलायोगीजो॥तुकाहणेत्यासीमजो॥४॥१४॥ ॥श्लोक॥ ॥मा  
मुपेत्यपुनर्जन्मदुःखालयमशाश्वतम्॥नामुवंतिमहात्मानःसंसिद्धिपर  
मांगताः॥१५॥ ॥सम०॥ ॥मातेंपावोनियांजन्मदुःखाचेघरनश्वर॥नपा  
वतीपुन्हासंतथोरजेगतिपावले॥१५॥ ॥आर्या॥ ॥मातेंपाउनिपुनरपिन

श्वरजेजन्मदुःखबीजलुपी॥पावतितेनमहासेगेलेजेपरमसिद्धिलागिंरुपी॥  
१५॥ ॥दोहरा॥ ॥महापुरुषसिद्धिलहेमोमेहोतजुकीन॥दुखकोघरयहज  
नमहैतामेहोतनदीन॥१५॥ ॥ओवी॥ ॥योगयुक्तजेपावलेमज॥तयांसिपुन  
र्जन्मनाहींसहज॥ऐसेहेआहेचोज॥थोरगतीपावल्याचे॥१५॥ ॥अभंग॥ ॥म  
जपावोनियांजन्मा॥नफिरेचज्याचाप्रेमा॥१॥घरदुःखाचेनश्वर॥देहअपवित्रची  
थोर॥२॥नपावतीपुन्हासंत॥पाहाव्याचोराचासंघात॥३॥थोरपावलेजेगती॥तु  
कावणीपुढतापुढनी॥४॥१५॥ ॥श्लोक॥ ॥आब्रह्ममुवनाल्लोकाःपुनराव  
र्त्तिनोऽर्जुन॥मामुपेत्यतुकोंतेयपुनर्जन्मनविद्यते॥१६॥ ॥सम०॥ ॥अ  
र्जुनापुनरावृत्तीब्रह्मलोकादिकीहुनी॥मातेंपावोनितोकोणीपुन्हाजन्मानयेकधी  
॥१६॥ ॥आर्या॥ ॥ब्रह्ममुवनपर्यंतप्रकटसकळहोकरिपुनावर्ती॥मातेंपा  
उनिकोणीनपडेतोमृत्फदुस्तरावर्ती॥१६॥ ॥दोहरा॥ ॥ब्रह्मलोकजोलोकहै  
तिनमेफिरतजुकोय॥अर्जुनमोकोंपाडकेजन्मलहेनहिकोय॥१६॥ ॥ओ  
वी॥ ॥जेब्रह्मलोकादिकरुन॥तयाअसेमागुतीपतन॥मजपावत्याअर्जुनाजा



ण॥ जन्मानयेमागुता॥१५॥ ॥अभंग॥ ॥अरेअर्जुनापुनरा॥वृत्तिनेमचरा  
 चरा॥१॥ विधिलोकादीकीहुनी॥उसकनीयेणीजाणी॥२॥ परिमानेपावल्या॥  
 कोणफिरेलकौतेया॥३॥ पुन्हाजन्मानयेतुका॥कधिपाहावयालोकां॥४॥१६॥  
 ॥श्लोक॥ ॥सहस्रयुगपर्यंतमहर्षद्रह्यणोविदुः॥रात्रियुगसहस्रांतांते  
 ॥होरात्रविदोजनाः॥१७॥ ॥सम०॥ ॥युगंसहस्रदिवसब्रह्माचीरात्रिहीत  
 सी॥जाणतीतेथजेगेलेक्रममुक्त्यर्थराहिले॥१७॥ ॥आर्या॥ ॥सहस्रयुगप  
 र्यंतब्रह्माचादिवसबोलतीत्याला॥तोयुगसहस्ररात्रीविदितअहोरात्रकाळवेत्याला  
 ॥१७॥ ॥दोहरा॥ ॥सहस्रयुगकेअंतलोब्रह्मकोदिनजान॥रात्रिउनिनहोऊहे  
 ग्यानीकरतबरवान॥१७॥ ॥ओवी॥ ॥सहस्रयुगपर्यंत॥ब्रह्माचादिवसहो  
 न॥तैसाचरात्रिचासंकेत॥हीअहोरात्रिज्ञानीजाणती॥१७॥ ॥अभंग॥ ॥यु  
 गंहजारयेकेदिवसें॥ह्मणतीयेतसेसहजे॥१॥रात्रितैशीचविधिची॥जेसृष्टीची  
 बुडवण॥२॥गेलेजाणतीतेथेजे॥सरवभोजेभोगाया॥३॥क्रममुक्त्यर्थराहिले॥  
 तुकीनआलेतुक्याच्या॥४॥१७॥ ॥श्लोक॥ ॥अव्यक्ताद्भव्यक्तयःसर्वाःप्र

गी०

भवंत्यहरागमे॥रात्र्यागमेप्रलीयंतेतत्रैवाव्यक्तसंज्ञके॥१८॥ ॥सम०॥  
 ॥प्रकृतीपासनीव्यक्तीहोतीब्रह्मदिनागमी॥लीनाप्रकृतिनलीत्याहोतीआरंभतांनि  
 शा॥१८॥ ॥आर्या॥ ॥होतीदिवसारंभीअव्यक्तांतूनिसर्वहीव्यक्ती॥रात्रीच्याआ  
 रंभीत्याहोतीलीनत्याचअव्यक्तीं॥१८॥ ॥दोहरा॥ ॥ब्रह्माकोदीनहोतहीप्रगटेय  
 हसडुसार॥निसिकेआयेजातहेमायामेतांवार॥१८॥ ॥ओवी॥ ॥अव्यक्तजे  
 असती॥तेब्रह्मदिवसाव्यक्तहोती॥रात्रिजालियाप्रलयपावती॥अव्यक्ताचेठायी  
 ॥१८॥ ॥अभंग॥ ॥व्यक्तिप्रकृतीपासोनि॥तूसज्जानीजाणशी॥१॥विधिदिना  
 गमीहोती॥आपुल्याचितींवोळखें॥२॥यातलीप्रकृतीलीना॥कांहीवासनानठे  
 ची॥३॥निशाआरंभितांहोती॥तुकाप्रकृतिनिबेदी॥४॥१८॥ ॥श्लोक॥ ॥भूत  
 ग्रामःसएवायंभूत्वाभूत्वाप्रलीयते॥रात्र्यागमेऽवशाःपार्थप्रभवत्यहराग  
 मे॥१९॥ ॥सम०॥ ॥तोचिहाग्रामभूतांचाहोतोहोऊनिनासतो॥रात्रीअवशाहा  
 लीनदिनारंभीचहोतसे॥१९॥ ॥आर्या॥ ॥भूतांचासंघहिहाहोउनिहोऊनिही  
 सदाहोतो॥रात्रीतलीनहोतोदिवसाउत्पन्नपरवशोहोतो॥१९॥ ॥दोहरा॥ ॥वा

३७०



रवारउपजतसबेजीवनसतरेभीत॥ब्रह्माकेदिनतेनसतबहेजातहेनीत॥१९॥

॥ओवी॥ ॥हीपंचभूतांचीसृष्टी॥उपजेजायपुढती॥नाशपावेब्रह्मदिनांची॥  
॥पुन्हादिवसीउत्पत्तीहोयअर्जुना॥१९॥ ॥अभंग॥ ॥तोचिहायामभूता॥ब्रह्म  
सत्ताजालाजो॥१॥होतोहोउनीनासतो॥मीपाहातोनित्यानी॥२॥लीनअवशाहारा  
ची॥तृणपात्रीबीजेसी॥३॥पुन्हादिनारंभीहोतो॥व्यापारतोह्मणेनुका॥४॥१९॥

॥श्लोक॥ ॥परस्तस्मात्तुभावोऽन्योव्यक्तोऽव्यक्तात्सनातनः॥यःस  
सर्वेषुभूतेषुनश्यत्स्नविनश्यति॥२०॥ ॥सम०॥ ॥सत्तानिराकारतया  
भूतांप्रकृतिहीहुनी॥निराळीसर्वभूतीजेननाशेविश्वनासतां॥२०॥ ॥आर्या॥

॥अव्यक्तव्यक्ताहुनिभावअसेपरसनातनदुजातो॥भूतांच्यानाशीहीनकधीं  
हीपांडवालयाजातो॥२०॥ ॥दोहरा॥ ॥ब्रह्मजुमायातेंपरेबिंद्विनगह्योजाय॥  
सबजीवनकेनसतहीसोकबहूनजाय॥२०॥ ॥ओवी॥ ॥मायेपासोनिईश्वर  
॥अव्यक्तव्यक्तनित्यस्थीर॥सर्वभूतांतनिरंतर॥तोननाशेजगनासतां॥२०॥

॥अभंग॥ ॥सत्तानिराकारतया॥विकारतयानसेजी॥१॥भूतांप्रकृतीहुनी॥

सृष्टीभुवनीनादिसे॥२॥निराळीजेसर्वाभूतीं॥आहेवस्तीआगम॥३॥विश्वनास  
तांननासें॥नुकावसेअव्यक्तीं॥४॥२०॥ ॥श्लोक॥ ॥अव्यक्तोऽक्षरइत्यक्त  
स्तमाहुःपरमांगतिम्॥यंप्राप्यननिवर्ततेतद्धामपरमंमम॥२१॥ ॥स  
म०॥ ॥जोअक्षरनिराकारतोश्रेष्ठगतिबोलिजे॥नयेतिजेथजेगेलेमाझेपरम  
धामते॥२१॥ ॥आर्या॥ ॥अव्यक्तअक्षरहिजोपरमांगतिह्मणतित्यासिअन  
घारे॥तेंमाझेधामपरमज्यातेंपाउनिनयेतिमाघारे॥२१॥ ॥दोहरा॥ ॥सोई  
अक्षरपरमगतताहिनदेखेकोय॥फिरेनताकोंपाडकेंपरमधाममेजोय॥२१॥

॥ओवी॥ ॥अव्यक्तअक्षरऐसेंबोलती॥तीचमाझीपरमगती॥तेथेपा  
वल्यापुढती॥तयाजन्मनाहीं॥२१॥ ॥अभंग॥ ॥निराकारजेअक्षर॥नसे  
क्षरप्रकृतांत॥१॥बोलिलीतीश्रेष्ठगती॥पुनावृत्तीपरिलिच्छ॥२॥नयेतितेथेजे  
गेले॥साधनगेलेसाधोनी॥३॥माझेधामतेंचीनुका॥पाडीचिन्हाचोयांशी॥४॥

२१॥ ॥श्लोक॥ ॥पुरुषःसपरःपार्थमत्त्यालभ्यस्त्वनन्यया॥यस्यांत  
स्थानिभूतानियेनसर्वमिदंततम्॥२२॥ ॥सम०॥ ॥तोतांअद्वैतमक्ती



नेपार्थापुरुषपाविजे ॥ ज्याच्या स्वरूपी हीं भूतें ज्याणीं हिं व्यापिले जग ॥ २२ ॥ ॥ आ-  
र्या ॥ ॥ तो परमपुरुष सखयाकलमअसे जो अनन्यमर्त्तीनें ॥ भूतें ज्यांत जयांनें  
हें सर्व ज्यास जाणयुर्त्तीनें ॥ २२ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ भगती करे ते पाइये परमपुरुष  
सों जान ॥ ज्यामे सगरे जीव हे जग बिस्तार्यो आन ॥ २२ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ तो परमपु-  
रुष जाण गा पार्था ॥ तया भक्तिपाविजे तत्वता ॥ भूतीं प्रपंच निरुता ॥ ज्याणे जग व्या-  
पिलें ॥ २२ ॥ ॥ असंग ॥ ॥ तो तो अद्वैत मर्त्तीनें ॥ कीं प्रीतीनें हृदयांच्या ॥ ३ ॥ पा-  
र्या पाविजे पुरुषें ॥ छंदो लक्षे विवेकें ॥ २ ॥ हीं भूतें जया स्वरूपी ॥ लीन व्यापी लहरी ॥ ३  
॥ ज्याणें व्यापिलें हे जग ॥ निरुद्देग आसनी ॥ ४ ॥ तुका ह्मणे माहात्म्य अंती ॥ रमापती  
बोलतो ॥ ५ ॥ २२ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ यत्र काले त्वनावृत्तिमावृत्तिंचैव योगि-  
नः ॥ प्रयातायां तितं कालं वक्ष्यामि भरतर्षभ ॥ २३ ॥ ॥ सम ॥ ॥ ज्या-  
काकीं न पुन्हा जन्म योगियां जन्म हीं जयी ॥ तें सांगतों देवता हीं मार्ग भेटति ज्या क्र-  
में ॥ २३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ पडतां तनु ज्या काकीं जे पुनरावृत्ति अपुनरावृत्ती ॥ पाव-  
तियोगी कथितों त्या काळा ऐक दे मनोवृत्ती ॥ २३ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ फिर आवत जो

काल में नहि आवत ज्यां काळ ॥ अर्जुन तो सो कहत हों सुन अनिशीखर साळ ॥ २३ ॥  
॥ ओवी ॥ ॥ ज्या काकीं योगी मरण पावो निज न्मानये ती ॥ आणि मरण जालि  
या पुनरावृत्ती होती ॥ तें सकळ अर्जुना तुज प्रती ॥ सांगे न मीं ॥ २३ ॥ ॥ असंग ॥  
ज्या काकीं न पुन्हा जन्म ॥ ऐसें वर्म एक आहे ॥ १ ॥ योगी होतां हीं जन्मतो ॥ तो सांगतो अ-  
वधारी ॥ २ ॥ देवता हीं सांगूं क्रमें ॥ नेणे प्रेमें वंचु गा ॥ ३ ॥ मार्ग भेटती भावेची ॥ ऐके तें  
चि ह्मणे तुका ॥ ४ ॥ २३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अग्निर्ज्योतिरहः शुक्लः षण्मासा उत्त-  
रायणम् ॥ तत्र प्रयाता गच्छंति ब्रह्म ब्रह्म विदो जनाः ॥ २४ ॥ ॥ सम ॥  
॥ अग्नि ही ज्योति ही दीन पक्ष ही शुक्ल मास सा ॥ उत्तरायण हा मार्ग वेदज्ञा ब्रह्म लोकिं  
चा ॥ २४ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ षण्मास उत्तरायण अग्नी दिन जो ति शुक्ल पक्ष असे ॥ तेथें  
प्रयाण कर्ते ब्रह्म ब्रह्म ज्ञपावता ति असे ॥ २४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ अग्नि जोतिरहः शु-  
क्ल षट् उत्तरायण को मास ॥ जात जुग्यानी यास में लहत ब्रह्म को बास ॥ २४ ॥ ॥ ओ-  
वी ॥ ॥ दिवस आणि शुक्ल पक्ष दैवत अग्नी ॥ षण्मास उत्तरायणी जाणोनी ॥ तेथें जा-  
ती देह लजोनी ॥ ते ऐक्य होती ब्रह्मां जाण ॥ २४ ॥ ॥ असंग ॥ ॥ पावक ज्योत हृद



यांत ॥ हे जाग्रत असावे ॥ १ ॥ दिन पक्ष शुक्र मास ॥ षट्पूर्णासजे येती ॥ २ ॥ उन्नत सयण  
 हामार्ग ॥ पाई स्वर्ग जासासी ॥ ३ ॥ तुका ह्मणे वेद वेत्ते ॥ विधि लोकांत पावती ॥ ४ ॥ २५ ॥  
 ॥ श्लोक ॥ ॥ धूमोरात्रि रुक्म्याः षण्मासादक्षिणायनम् ॥ तत्र चंद्रमसं  
 ज्योतिर्योगी प्राप्य निवर्तते ॥ २५ ॥ ॥ सम ॥ ॥ धूमरात्रि रुक्म्या पक्षमाससादक्षि  
 णायन ॥ चंद्रामृत अशामार्गे योगी पावो निज नमतो ॥ २५ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ षण्मास द  
 क्षिणायन धूमनिशा रुक्म्या पक्ष संयोगी ॥ तेथें चिफिरे कर्म दचंद्रमस ज्योति पाउनी  
 योगी ॥ २५ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ धूमनिसादलून अयन रुक्म्या पल्लजो होय ॥ ससि मंड  
 लजोगीलहे फिरत आवत सोय ॥ २५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ रुक्म्या पक्ष रात्री धूम्रजाण ॥  
 दैवत येक दक्षिणायन ॥ योगी जेत्य जिनी प्राण ॥ त्या पुनरावृत्ति होय ॥ २५ ॥ ॥ अमं  
 ग ॥ ॥ धूमोरात्रि रुक्म्या पक्ष ॥ मास सासने र्वचि ॥ १ ॥ दक्षिणायन चंद्रामृत ॥ जाल्या  
 प्राप्त यद्यपी ॥ २ ॥ योगी पूर्णतरी फीरे ॥ हें कांवी रेंबु केना ॥ ३ ॥ तुका ह्मणे प्रसिद्ध हें ॥  
 मार्ग द्वय निर्मिले ॥ ४ ॥ २५ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ शुक्ल रुक्म्या गती ह्येते जगतः शाश्व  
 ते मते ॥ एक यायात्य नावृत्ति मन्य यावर्तते पुनः ॥ २६ ॥ ॥ सम ॥ ॥ शुक्ल

रुक्म्या गती ऐशा विश्वाच्या शाश्वताव ज्या ॥ पहिली नें नये जन्मा दुसरी नें नये पुन्हा ॥ २६ ॥  
 ॥ ॥ सम ॥ ॥ ज्या शुक्ल रुक्म्या गतिया विश्वाच्या मान्य जाण शाश्वत रे ॥ ये की  
 नें जन्मा ये दुसरी नें मुक्त होउनी चतरे ॥ २६ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ शुक्ल रुक्म्या यह गतिक  
 हिते सडू सारे होत ॥ फिर आवत हे एक गती एक लह तज्ज मुक्त ॥ २६ ॥ ॥ ओवी ॥  
 ॥ शुक्ल रुक्म्या या दोन्ही गती ॥ ज्ञान अज्ञान यां सिद्धानती ॥ येक गती पासो नि होय मु  
 क्ती ॥ ये केक रून जन्म धरी ॥ २६ ॥ ॥ अमंग ॥ ॥ शुक्ल रुक्म्या गती ऐशा ॥ दोनी सां  
 गत ल्या जैशा ॥ इतर न व्ही गती ऐशा ॥ पै बोलाया आधारू ॥ १ ॥ जेणें पंथ हा पाहाणें  
 ॥ तरो न भरो से घेणें ॥ वोळखती पै शाहाणे ॥ बज्या शाश्वत पार्थिवा ॥ २ ॥ अर्चिला प  
 हिला पंथ ॥ तो तरि न व्हेगा अनाथ ॥ कीर्त ठिकु निसनाथ ॥ पणें साधु पै गेले ॥ ३ ॥  
 तेन येति घेऊं जन्म ॥ दुसरी चें खोटे कर्म ॥ तुका ह्मणे खरे काम ॥ तरी घ्यावें पदरांत  
 ॥ ४ ॥ २६ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ नैते सृती पार्थ जान न्योगी मुख तिक श्वन ॥ तस्मा  
 त्सर्व पुकाले पु योग युक्तो भवार्जुन ॥ २७ ॥ ॥ सम ॥ ॥ जाणोनि मार्ग हे दो  
 णी आत्म योगी न मोहती ॥ अर्जुना होय तंतस्मान् योग युक्त चि सर्वदा ॥ २७ ॥ ॥ आ



र्या ॥ ॥ या दोही मार्ग ते जाणुनियोगी न बरय मोहास ॥ यास्तव सर्वा काळी करि  
 तूं योगासकाम देहास ॥ २७ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जो जने दोउ गति न जोगहि मोहन  
 होय ॥ जोगी हे अर्जुन तडुंसब काळ को जोगी ॥ २७ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ दोही आहे नि  
 श्रुती ॥ यास योगी जाणती ॥ ते मोहा ते न पावती ॥ यास्तव योग युक्त होय अर्जुना ॥  
 २७ ॥ ॥ असंग ॥ ॥ जाणोनि माझ्या मते ॥ मार्ग दोही हे आइते ॥ बोलखि जे बुद्धि  
 मते ॥ मती किंवा अवगती ॥ १ ॥ परि हे अज्ञाना संग ॥ आत्म योगी तो निःसंग ॥ त्या  
 सीन पडे व्यासंग ॥ ऊर्ध्व अधमी ज्ञात्याला ॥ २ ॥ ययालागी बहुतांपरी ॥ आसी  
 शि सिले उत्तरी ॥ अर्जुना तस्मात्तरी ॥ खुण अंतरी धरोनी ॥ ३ ॥ योग युक्तिने सा  
 धिरे ॥ मग जनन व्याधीरे ॥ तुज सख्यान बाधीरे ॥ तुका बदला निश्चय ॥ ४ ॥  
 ॥ २७ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ वेदेषु यज्ञेषु तपःसु चैव दानेषु यत्पुण्यफलं प्रदि  
 ष्टं ॥ अत्येतत्सर्वमिदं विदित्वा योगी परं स्थानमुपैति चाद्यं ॥ २८ ॥  
 ॥ सम ॥ ॥ वेदांमध्ये यज्ञतपामधे ही दानांत ही जे फळ पुण्य काही ॥ अतिक्र  
 मी जाणुनि सर्व माते योगी चढे आद्य परंपराते ॥ २८ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ तपयज्ञ

वेद दानी जे हे फळ पुण्य त्यासि आक्रमुनी ॥ हे जाणुनियां पावे आद्य परम पद  
 सुयुक्त तो चिमुनी ॥ २८ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ वेद जग्यतप दान को फळ जु कहे  
 है मीत ॥ जोगी ता फळ को लहे सब दिन लहे निचिंत ॥ २८ ॥ ॥ ओवी ॥  
 ॥ वेद यज्ञ तप दान ॥ याचे जे बोलि जे पुण्य ॥ ज्या असे शुक्ल लुणा गतीचे ज्ञान ॥  
 तो पुण्य वंत परम गती ते पावे ॥ २८ ॥ ॥ असंग ॥ ॥ वेदांमध्ये पाहातानां  
 ते सेत पही अर्जुना ॥ अथवा विधी युक्त हे वना ॥ करितां फळ जे जोडे ॥ १ ॥ दशदा  
 ने महादाने ॥ भूमी कन्या शय्या दाने ॥ सद्यवारक अवदाने ॥ पुण्य जे कां अर्पि  
 ती ॥ २ ॥ अतिक्रमी जाणो नियां ॥ सर्व माते आणो नियां ॥ राहे अलिप्त त्यावाया  
 गेला ह्यणे लकोणगा ॥ ३ ॥ नाशी वंत सांडी सारे ॥ योगी चढे साक्षात्कारे ॥ ते आद्य  
 परंपरे ॥ तुका मज्ज्या माजी ॥ ४ ॥ २८ ॥ ॥ इति श्रीमद्भगवद्गीतायां यो  
 गशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे अक्षरब्रह्मयोगो नाम अष्टमोऽध्यायः ॥  
 ८ ॥ ॥ वामन ॥ ॥ आठवा देकीचा जो आठवा अवतार जो ॥ आठवा तल्ल  
 ताध्याय आठवा हृदयी सदा ॥ १ ॥ ॥ इति टीका समश्लोकी अध्याया अष्टमा



वरी॥ श्रीपार्थसारथीकर्ताजोवामनमनोरथी॥८॥ ॥असंग॥ ॥ऐसीअष्ट  
 मप्रसंगी॥ गतिनेमीतूसांगी॥ साधकासकळेआंगी॥ सुखऐसेभोगाया॥१॥  
 आहोयोगीश्रेष्ठत्वांत॥ जोकाहरिरूपीसंतत॥ त्याचीवर्णियेकीख्यात॥ याचअ  
 ष्टमअध्यायी॥२॥ पुढेनवमऐकावा॥ ज्यांतदेवोसांपडावा॥ तुकाह्मणेआह्मावर  
 वा॥ ज्यावर्णनीआनंदू॥३॥ २९॥ ॥इतिगीतार्थबोधिन्यांअष्टमोऽध्यायः  
 ॥ट॥ ॥धु॥ ॥धु॥ ॥धु॥ ॥धु॥ ॥धु॥ ॥धु॥